

Acte der kerckenraet binnen Werckendam 11 julio 1643

Na het vertreck van Ds. Schevenhuijsen is Ds. **Johannes** Vrechunius in dienst bevesticht den 5^e julij 1643 de copie van 't beroep onder hem berusttende en in 't Classis boeck getekent is hier van woort tot woort neer geset maer dewijl die van de Wercken bij de **heeren** staten **ver-**socht is **ver.....**gen hebben apostil op 't request van de combinatie is de copie hier aen gevoecht

Copie

Heer de **edele mogende hogen edele** de **heeren** **gecommitteerden** raden van den **gecommiteerden hoogen heeren** staten van **Hollant** en **Westvrieslant**

(De copie autentijck leijt in dit boeck)

Vertoonen reverentelijck den schout, heemraden en ingesetenen van de Wercke in de lande van Altena, dat, sij sedert de reformatie, sijnde gecombineert met Werckendam als 't beide bedient van een predicant, de welcke doende oock voor desen dienst in het fort aen de Wercken, boven het ordinaris tractement voor Werckendam van wegen sijn combinatien heeft genoten, na dat de supplianten sijn berecht, ten minsten hondert 50 gulden doch dat de selve predicant sijnde overleden, het **voornoemde** fort in gevoecht bij Sleeuwijck, en gemelde bedieningen van het dorp de Wercken is gebleven tot laste van de **predicant** tot Werckendam, die daer na wierde beroepen, den selve evenwel niet meer als 500 gulden sijn toegevoecht.

't Is nu soo dat de selve **predicant** sijnde elders beroepen, die van den kerckenraet van beijde dorpen sijn genootsaecht na een ander uijt te sien, en alsoo den dienst soo van wegen het veel predicken 2 mael sondachs eens in de week 't geheel jaer door, met noch een publicke catechisatie als het visiteren van de siecke, waer aen den predicant gestadich van wegen de menichte des volckx, veel tijt en moeijte moet besteden, seer lastich is en van geen proponent wel te dragen, sullen een bedaechden en geoeffende **predicant** moeten soecken, maer alsoo de **predicanten** van de comtributie landen, schier altemael, immers daer ontrent, oock van seer cleijne plaatsen, hebben haere combinatien, en daer voor trecken de ordinaris 50 gulden, en de supplianten geen moet hebben eenen **predicatie** te sullen becomen van eenge plaatsen over 't water vreesen sij niet sonder reden, dat se niet sullen connen comen tot haer goet en christelick voornemen, ten sij dat de gemelden om harent wil sal moeten opbreeken ten minsten op gelijcken wijsen als andere die veel minder laeten dragen, getracteert werden.

De suppleanten daer sijnde door den laest geleden brant en andersints seer geassligeert en niet machtich op te brengen, 't gene daer toe **vereijst** wert sijn genootsaecht er menteert tot een **nieuw** beroep, sich mitds desen te keeren tot **voorschreven edele mogende** biddende dat de selve gelieve den supplianten soo danigen tractament wederom toe te staen, en tot dien eijnde in gunstige consideratie te nemen, niet alleen dat de gemeente van de **voornoemde** plaetse meer als drie mael grooter is als veel andre nabuijrige, die 't selve genieten, en dat selfs in de Wercken een goet getal van toehoorders en communicanten is, die oock van een **predicant** dienen waergenomen maer oock dat in het selve dorp, 't comptoir van de ecclesiastige goederen soo veel incomens heeft, dat boven 't geen den supplianten soude mogen werden toegeleijt, noch can overschieten, dat oock de supplianten nu niet en connen **versoecken** een **nieuw** beneficie maer 't gene waer van sij langen tijt sijn geweest is tosse..... en bij occasie van de scheidinge van het fort (waer door evenwel de dorpen niet gescheiden en sijn, en eenich different daer over gevallen (mits seecker **predicant** doen maels binnen Worckum staende den dienst van 't fort aen sich socht te trecken) voor enigen tijt hebben moeten ontberen 't welck doende en in margine stont.

Bij dese **requeste** gestelt in handen van de ontfange schepen van haer **edele mogende** daer op te dienen van bericht actum den 11 maert 1643.

Onderstont ter **ordonatie** van de **gecommiteerde** raden.
Herbert van Beaumont

De gecommiteerde raden van de staten van **Hollant** en **Westvrieslant** hier op gehadt den berichte en advijs van den ontfangen Schelpenoort vinden goet en accorderen bij desen dat den **predicant** te beroepen tot den dienst der kercken in desen gebiet ter saecke van de combinatie met Werckendam boven het ordinare tractement tot den selven dienst staende, sal trecken de somme van 50 gulden, jaerlijck ingaende met den tijt van des selfs bevestinge lastende ijder die het aengaet, hem daer na te reguleren actum den 11 maert 1643

Onder stont ter **ordonatie** van den **gecommiteerden** raden.
Herbert van Beaumont.

Copie van de ordinatie.

De **gecommiteerde** raden van de Staten van **Hollant** ende **Westvrieslant** ordoneeren Dirck van Schelpenoort ontfangen generael van de geestelicke goederen te betalen aen Johannes Vrechem beroepen **predicant** tot Werckendam in de plaets van Hermanus Schevenhuisen de somme van vijfhondert tachtich pond jaerlick tot 40 groten 't pont, als welcken drie maenden ingegaen sijnde een maij lestleden, een gerechte vierde part van dien, te weten 145 voor sijn ordinaris stipendium , als andre kerckendienaren te platten lande sijn genietende, met 50 **pond** jaerlixs voor de combinatie van de Wercken ende resteerde 30 **pond** over sijn jaerlixse huishuur, gelijk sijn voorsaet genoten heeft, volgens de apostele van haer **edele mogende** in data den 11 maert laestleden, aen d' ander sijde van desen gestelt, en het versoeck des classis van Gorinchem hier nevens gaende en desen ten eersten overbrengende of copie autentijck van die midtsgaders quitantie t' elcker betalinge, en te laetste vollen gequijt hier toe dienende, sal den ontfangen voornoemt de **voorschreven** somme van 580 **pond** jaerlijck in uijtgegeven sijnen rekeninge geleden werden gedaen in den Hage den 30 septembris 1643.

Onderstond van Baesdorp Johan de Rees, Aert van Clevensteijn lager stont, ter **ordonatie** van de **gecommiteerde** raden.
Herbert van Baumont.

1. Kerckenraet de 2 augusti 1643

Attestatie voor Schevenhusen vrou **ende** dochter

1. Is na aenroepinge van **Godts heiligen** naem gehouden kerckenraet en is toegestaen op 't versoeck van Ds. Schevenhusio een eerlijcken attestatie voor sijn vrou Catharina Vogelsanch **ende** Helena Schevenhusig hare dochter, die aen hem gesonden is onderstondt van Dirck Janzn Gelder, en Jacob Arienzn van den Heuvel, ouderlingen indertijt.

2. Dewijl de ordinaris tijt van het houden des **heiligen** avontsmaels verstreecken was, om de cortheijt des tijts en eenige dingen waren voor gevallen, is geresolveert uijt te stellen tot in 't laeste van september toecomende.

3. Nadat geopent was eenich **verschil** geresen tussen **meester** Arien Brentzn diaken ende **meester** Bastiaen Gerretzn, en na dingen **vernomen** hebbende is besloten die beijde te citeren, en zoeken te vereenigen 't welck getenteert is, nae voor die tijt sonder effect sijn alsoo gescheiden na aenroepinge van **Godts heiligen** naem.

2. Kerckenraet den 13 september 1643

Is na het goet vinden van te houden en te celebreren het hochwaerdich avontmael den 27 toecomende seker accoort getroffen tussen **meester** Bastiaen secretaris, en **meester** Arien Barentzn diacon, met het geven van de rechterhant met belofte sonder ijt op te halen, dat se malcander vergeven en alle fouten sullen vergeten dat se malcanderen en waer mogelijk is sullen voorstaen en defenderen is hier over Godts **naem** om 't welck te segenen, aengeroepen, en gescheiden.

De minutelen van haer differente sijn onnodich geacht om geteckent te worden. etc.

1. Hebben de predicant en Dirck Janzn Gelder visitatie gedaen der litmaten den 22 **september** 1643 en alles in ruste gevonden uijtgenomen eenige quarellen tussen de Vervoorens ende Beatris van Houweningen, welck wert uijtgesteld om haer absentie

2. Sijn Peter Janzn metselaer en Aechtie Wouters sijn vrouwe sijnde te vreden dat den ambachtsheer en sijn vrouwe haer voor eerlijck en onschuldich hielden sonder acte, met woorden alleen daer van gementioneert staen,

43. kerckenraet 1642 die nu 3 mael waren afgebleven, sijn op hare beproevinge toegelaten.

3. Aengaende Peter Joosten daer van in de 20 en 21 ste kerckenraet staet, die saeck blijft in **statuten**, dewijl den man, noch niet te bewegen was.

4. Aengaende 2 mannen ledematen over welckers dronkenschap bij sommige geclacht wert, is goet gevonden dewijl die absent waren coram te citeren.

5. Belange sekere vroulitmaet die nu eenige maelen voor bij gegaen was om eenig quaet gerucht dat van hier ginck, is oock besloten die voor ons te ontbieden.

6. Heeft seecker litmaet Wouter en geclacht dat sijn vrou oock litmaet sijnde van hem absenteerde en bleef tot Hardincxvelt, hem over eenigh tijt thuijs had ontboden en niet scheen met hem te willen huijshouden, na dat sij hier over was door onsen naem en last ontboden, om haer te spreken is geresolveert haer selfs aen te sprecken, en dewijl de man **voornoemt** voor eehre wort gehouden en hem onschuldich **verclaert**, soo is mischien evenwel nu dit soo staende om geen ergernisse te geven voor dies reijs niet comuncieren, is bevonden de oorsaek te sijn van haer absentie dewijl sij tot het houwelijck niet wilde met hem **verstaen**, ofte hij moet seker 500 gulden uijtreycken om haer vrinden uijt te coopen, 't welck den man dese dus most seecker brief van haer in den boel gemeen sijn, welck sij consenteerde, maer nu die 500 gulden betaelt sijn en de man **versoekt** dien brief geteckent te mogen werden, spreekt sij qualijck ontkent de belofte, secht waer is schrift dat we dat belooft hebben ?

Dit soo staende, na meer **verschillen** wonen sij van malcander, dit alles den kerckenraet gerapporteert sijnde den 24 **septembris** donderdaechs is dit alles geaprobeert om te doen gelijck goet gevonden was.

Sijn Wouter Teunisz en sijn huijsvrou Stijntie bijeen weer aengesprooken, ende haer dese 3 dingen voorgehouden, na dat se wedersijts waren bestraft.

1. Dat se sullen beloven te **vergeten** en vergeven al gheen gepasseert is sonder op te halen.

2. Dat se met haer schrift wedersijts sullen te vreden sijn en haer daer na rhuleren.

3. Dat se voor den tijt niet sullen van een sijn dan als dienstich is en met malcanders bewilliche.

Dit hebben se na veele onderhandelinghe toegestaen en is daer op de vrede gesloten, doch is goet gevonden van deese rechte te absenteren van 't **heilig** avontmael, om redenen.

Aengaende die vrou, Maeken Ariens daer van acte 5 boven en is besloten te vernemen of ondertussen can geeffent worden en te wachten tot toecomende dien man belangende is aengesproken en bestraft heeft beloofd beterschap, den andere bleef absent.

Den 27 september 1643

Is gehouden het hoochwaardig avontmael, en sijn nieuw aengenomen belijdenis haer geloofsdoende voor de kerckenraet :

Lijntie Wouters huisvrouw van Arien Dirckxs

Arientie Sijberts huisvrouw van Peter Corsten

Neeltje Claes huisvrouw van Jan Matheussen

haer belovende als ware leden in Godtsalicheit te sullen dragen

Is oock aengenomen op de mondelinge getuijgenisse Ambrosij Houweningen predicant tot Almkerk welck hij mij gedaen heeft en van welck ick den kerckenraet heb gerapporteert secker Jan Arienzn van Meeuwen welck **persoon** is aengenomen, en belooft daer na attestatie te sullen brengen.

Den 17 oktober 1643 is gehouden kerckenraet

Nae aenroepinge van **heeren heiligen** naem sijn ingesien voorige acten is bij name gestelt seekere conditie van accoort en verdrach tussen Arien Huijgen en Govert Jansen.

Na dat Govert Janzn van Arien Huijgen voornoemt tot sijn informatie seer schandelijck had gesproken waerover hij bij den secretaris om hem voor recht te roepen al eenig geschrift had laten instellen, doch daer na het oordeelde de saecke bij den kerckenraet af te doen, sijn beijde voor de vergaderinge op donderdach voorleden verschenen, en na veele onderhandelingen de saeck daer toe gebracht dat Govert Janzn over welke Arien Huijgen had geclaecht, dat hij sijn eer groothijckx had gestolen bekent en belooft dese 3 conditien.

1. Dat hem leet is, al 't geen hij tot nadeel van Arien Huijgen in gemeen als oock in 't bijsonder, dat hij hem van dieverije van eenich beest uijt het velt had beschuldicht en gesproken bekennde uijt onwethentheit, haesticheit en hevicheijt gesproken te sijn, schrijvende hem alleen de oorsaeck en schult toe.

2. Dat hij beloofde, met hem en alle menschen eerlick te leven van hem en alle soo vele mogelijk is eerlick te spreekken.

3. Dat hij hem altijts had gehouden, gelijk als noch verclaerde voor een eerlijck en deuchdelijck man.

Dit alles in de vergaderinge voorgesteld, heeft Govert Janzn daer op ja gesecht, en belooft alles na te comen heeft hier op Arien Huijgen de foute hem vergeven, en met hanttastinge malcanderen belooft in vrede te leven alles vergetende en vergevende en tot nader contentement, om Arien Huijgen voornoemt sijn eere gerepareert te desenderen, hebben wij alle leden des kerckenraet present.

Onderteeckent Johannes Vrechenius
Dit is het merk van Dirk Janzn Gelder

Dit is het merk van Teunis Janzn
Croon

Den 25 november 1643

Heeft versocht Dennis Lambertse woonende aen't eijnde van de Wercke dat sijn kint sondach daer aen den 29 voormiddach mocht gedoopt worden, om eenige redenen die hij bij bracht heeft den kerckenraet goet gevonden hem dat toe te staen om 's winterse weer, hoewel anders buijten gebruijck.

Is goetgevonden dat den predicant hebbende gesien eenige genegenheijt na verscheijde moijs is Pieter Joosten om te vereenigen met **Ds. Hermanus** Schevenhuijsen sal door missive aen Schevenhuijsen versoecken sijn genegenheijt daer toe 't welck geschiet is.

Den 3 december 1643

Is na omvragen goet gevonden dat Anna van Houweningen op haer begeerte sal gegeven worden attestatie van haer geloof en leven alsoo se **vertroocken** is mette wooninge na Worcum en is haer in de vergaderinge een gegeven.

Den 6 december 1643

De broederen **vergadert** sijnde is opgetekent sekere obligatien een van 200 **gulden** sprekende op Willem Janzn Koijman en een van 200 **gulden** sprekende op Stoffel Corneliszn de welke Willemke Jacobs weduwe van Bastiaen Stoffelzn die de somme van 500 **gulden** bij testament aen den arme vermaect heeft, aen de diaconie heeft overgelevert, en dewijl Willem Janzn eenige renten waren **verloopen** te ontfangen resteerde is aen die weduwe **voornoemt** uijt diaconij kiste uijtgegeven 72 **gulden** 16 **stuijvers** 4 **penningen**, en de renten opgetrocken bij de hoofdsomme om nu een nieuwe obligatie op Willem Janzn te maken.

Is binnen gestaen seecker vrou Elsbet Corstiaensdr van Dort comende met attestatie geteckent van **Ds. P. Wassenburch** om alhier tot de tafel toegelaten te werden is haer geantwoort, dat men haer sal aenspreken.

Is goetgevonden eerstelijck de **versoeken** bij de wet dat de gagie van **meester** Cornelis Cant school**meester** mocht werden vermeldet.

Is hier op de **vergaderinge** gescheijden.

Den 9 december is gehouden **vergaderinge**

Alsoo seeckere missive van den **heer** advocaat Bhor aen **meester** Arien Barents was gesonden heeft hij die de **vergaderinge** getoont, den inhoud was **versoeck** van antwoord en advijs over dese voorstellinge aengaende 't oudemannen huijs, alwaer de ambachtsheer Chr. Snellen mede is **verschenen**.

1. Of men een nieu weder soude optimmeren of niet.
2. Of het incomen van dien saken behouve van de armen alhier distribueren.
3. Wat de landerijen in coop soude moeten gelden
4. Wat 't oprechten van een nieu huijs sou kosten

Op 't 1. en 2. is na bescheijden consideratien voorgevallen bij provisie besloten, best te sijn, een nieu te bouwen volgens brieven van fundatie uijtwijsende eeuwelijck, en soo de **penningen** als noch niet gereet en sijn, dat men laet oploopen ter tijt en wijlen sijn gevonden sijn of soo niet dat men de heele incompste sal alhier aen de armen distribueren.

Op 3de dat het lant sijnde 15 en een halve mergen soude gelden tusschen 6 en 7000 **gulden**

Op 't 4de rekeninge is ten minste 1000 daelders.

Is dit gesonden tot antwoord d.....de aen de **heer** advocaet uijt naem der **vergaderinge**.

Was uijt aller naem onderteeckent

Johannes Vrechenius

Den 12 december 1643 is gehouden kerckenraet

1. Nae aenroepinge van Godts **heiligen** naem, sijn binnen gestaen Regnier Vervoorn schout in de Wercken, en geclaecht hebbende over Beatris Gerrits van wegen eenige injurien hem nageseyt en hij daer over apart gehoord sijnde, is de saek soo verre gedecideert dat Beatris voornoemt bekende haer leet te sijn 't geen sijn uijt haesticheijt had geseijt hoe wel sijn van wegen seecker dreijgement van Vervoorn voornoemt gedaen seijde daer toe seer opgehitst te sijn, heeft op bescheijde vermaninge des kerckenraets Vervoorn het 't geen gepasseert is ver-
geven, belovende met hanttastinge malcander in vrede voortaan te sullen ontmoeten, en sijn hier op gescheijden.

Actum den 12 december uijt naemen der kerckenraet J. Vrechenius

2. Is opgelesen seecker missive van Ds. Schevenhusio dienende tot antwoord op onse brief uijt naem des kerckenraets aen hem gesonden aengaende Peter Joosten om hem te versoeken den inhoud daer principael op aen comende, dat Ds. Schevenhusen hem vergaf 't geene hij hem had na gegeven, bij soo verre Peter Joosten voor kerckenraet bekende Schevenhusen en den kerckenraet onschuldich in 't maken van den boelscheijdinch brief daer hij verclaerde hem absent doenmael geweest te sijn.

Is hier op Peter Joosten, aengesijt om voor de kerckenraet te compareren waer op hij heeft gewijgert, seggende die saeck den kerckenraet niet aen te gaen, is hier op van wegen dese weigeringe geresolveert, dat den predicant hem hier over particulier sal bestraffen en aanspreken, en soo geen gehoor en is hem als een afgescheijden te houden.

3. Aengaende de verbeteringe van 't tractement des schoolmeester meester Cornelis Cant is geresolveert, soo de wet die nu alrede belooft heeft daer in haer best te sullen doen, om die van de Wercken daer toe oock te brengen, dat se oock ijt contribuieren, daer toe evenwel niet en soude voor eerst cunnen verstaen, dat dan de kerckenraet goet vint hem (dewijl sijn oock haer tot dienst staet) 20 gulden bij te leggen en daer van it uijt stellen rente die den diaconie sjaers treckt van 't dorp en dat alles bij provisie, niet dat het in consiequentie voor andre schoolmeester sal getrocken werden welcke somme van 20 gulden de armmeesters hier sjaers sullen uijtreycken dit bij ons gesamentlijk besloten den 12 decembris 1643 en onderteeckent

Johannes Vrechenig

meester Adriaen Barentzn

't merck van Jacob Heuvel

't merck van Teunis Cornelis Croon

't merck van Dirck Janzn Gelder

Den 20 december 1643 na aenroepinge van Godts **heiligen** naem

1. Na het olesen van de voorige acten, is voor eerst besloten de visitatie der ledematen te doen op dijnsdach den 22 verders is aengenomen seecker attestatie van Jacob Croon en Margarita sijn huijsvrouw, geteeckent van Johannes van Hagen predicant tot Eijndhoven, om alhier tot den **heijligen** avontmael toegelaten te worden

2. Is voorgeslagen de verkiesinge van een ouderlingh en diacon en sijn daer toe dubbel getal genoemt.

Is hier op de vergaderinge gescheijden.

Den 25 december 1643

Na dat de gemeente was bekend gemaect de nieuwe verkiesinge van ouderlingen en diacoen en het dubbel getal was voorgesteld namentlijk tot ouderling Stoffel Peeterzn en Jan Arienzn Stam.

Tot diaconen Gerrit Teunisz is Jan Teunisz zijnde de **broeder** litmaten met den kerckenraet wij hebben met meerderheijt van stemmen vercooren tot oudelinge Stoffel Pieterz met 26 stemmen en Jan Arienz Stam met 19 tot diaconen Gerrit Teunisz met 23 stemmen en Teunis Janz met 21 is dit haer bekend gemaect en sullen afaen Teunis Cornelis Croon ouderlinch, Arien Barents diacon.

Is hier op na aenroepinge van **Godts heiligen** naem de vergaderinge gescheijden.
Actum de 25 december.

Den 25 december 1643 is des **heiligen** avontmael gehouden en nieuw aengecomen Cornelis Janz Cloots hebbende de gedeputteerde rapport gedaen van haere visitatie dat alles redelick wel stont, in de gemeente uijtgenomen de saeck van Peter Joosten die geen gehoor en wilde geven, bleef staen. etc.

Den 3 januarij is openbaer gelesen voor de gemeente seecker bloejende request van IJlant, aen alle kercken van de vereenichde Nederlanden om een collecte te doen gelijk over al gedaen wiert, als mede in 't lant van Altena is geresolveert toecomende vrijdach den 8 januarij 1644 dat 2 uijt de kerckenraet, 2 uijt de wet, 2 uijt de Wercken sullen ommegeaen met een schaal, om oock na onsck vermogen eenige versameling te doen, is de gemeente gebeden op dien dach wat uijt te leggen en te geven.

De collecte gedaen zijnde is bevonden :

Om eenige reden en swaricheijt voorgevallen is de collecte uijtgesteld.

Den 14 dec. (**moet zijn Januari**) 1644

Na aenroepinge van **Godts heiligen** naem en onderteeking van eenige voorige acten sijn verschenen in de vergaderinge, Jannichie Gerrits en Heijltie Stoffels en hebben ingebracht eenige clachte van injurien haer aengedaen van Jannichie Cornelis huisvrouw van Stoffel Pieters, en bijde gehoord zijnde van wedersijde is Jannichie Cornelis daer toe gebracht dat se verclaerde leet wesen, houdende de voorseijde vrouwe voor eerlijcke luijden midts belofte van in vrede met eer te leven en malcanders eer voor te staen sijn hier op gescheijden.

Is opgelesen een biddachbrief om toecomende sondach den 18 toecomende voor te lesen welck wesen sal den 20 januarij om Godt te bidden dat hij in dese gevaerlijcke tijden de bijeencompste van de hoogen en lage overheden die nu in hooge gerechtige tuchten besoigneren te segenen.

En te dancken voor sijn voorige segeninge over 't lant en **Godts kercke**.

Is hierop de vergaderinge in vrede gescheijden, actum als boven.

Den 17 januarij 1644

Sijn Stoffel Pieterz tot ouderlinch, en Gerrit Teunisz Stockman tot diacon vercoren, in den dienst, namiddach bevesticht.

Heeft **meester** Arien Barents sijn rekeninge gadaen van wegen de **penningen** bij hem sedert de 18 januarij 1643 tot desen dach ontfangen en geadministeert, ontfanch zijnde de somme van 594 gulden 6 stuijvers 10 **penningen** uijtgift de somme van 541 gulden 1 stuijver 14 **penningen**.

Welcke resterende **penningen** van den uijtgift hij heeft overgetelt aen Arien Corsten sijn surcesseur sijn afgegaan Teunis Cornelis Cloots ouderling in sijn plaets Stoffel Pieters, en Arien Barents de vertrekkende diacon, in sijn plaets Gerrit Teunisz Stockum.

Sijn de **broeders** voornoemt voor haer diensten bedanckt.
Is de vergaderinge in vrede na gedane dancksegginge gescheiden.
Actum als boven.

Armbussen

Den 14 **februarij** hebben de diaconen Arien Corsten, Claes Arienzn, Gerrit Teunissen, in presente van mij geopent de armbussen in de herbergen en is bevonden.

Eerst tot Maij Schaets 9 **gulden 7 stuijvers**. Tot de Vissers 10 **gulden 6 stuijvers**. Maij Claes 27 **gulden 1 stuijvers**. Gerrit Janzn 31 **gulden**. De Ronduijt 6 **gulden 5stuijvers**. Tot de zecretaris **meester** Bastiaen 10 **gulden 3 stuijvers**.

Is alles 94 **gulden 12 stuijvers**, welcke somme Arien Corsten administrateur mede genomen heeft is sulckx den kerckenraet den 15^e bekent gemaect.

Den 14 **februarij** heeft Geertruijt Hendrickx vrou van Coenraet Gerrits van Orsoij versocht attestatie om te gaen na Wesel, en is bij den kerckenraet toegestaen haer een te geven.

Den 22 **februarij** is in de vergaderinge op 't versoeck van de ambachtsheer en de schepenen voorgeslagen, aengaende 't vorderen van de dingen 't oude mannengoet belangende, of niet goet waer dewijl Arien Barents daer in eenige tijt hadde gearbeijt met het versoecken aen de advocaat te Dordrecht, dat een eijnde van de saack mocht comen, hem mede daer in te gebruijcken is geresolveert hem daer over af te vragen dewelcke aengenomen en beloofd heeft dat te sullen doen.

Den 22 martij 1644

Hebben den predicant en Stoffel Pieterzn ouderlinch na gedane visitatie der litmaten, haer rapport gedaen in de vergaderinge den 24^e en alles in vrede gevonden hebbende, behalven eenige cleijne dingen en misverstanden die gemiddelt sijn tussen Jan de Graef en Arien Corsten, en tussen Claes Potter en Cornelis Everden

En sijn aengenomen tot nieuwe ledematen, belijdenis doende van haere gelove, en belofte van een christelijcke leven, Arien Derksen, Jan Stoffelzn Jan Hendrickx van Box, Hubertie Ariens, Sijke Jans.

En is den 27^e het avontmael des heeren gehouden.

Lijsbet Corstiaens huijsvrou van Jan Janzn soldaet, versoeckende attestatie om elders te gaen woonen, en dewijl se alhier maer een maent 2 a 3 gewoont heeft, en dickwils op een ander geweest is in die cleijne tijt, heeft de kerckenraet goetgevonden, hen die attestatie weder te geven met welcke sij van Dordrecht al hier gecomen was aengesien sij met haer man dan hier en daer voor een cleijne tijt is doch soo andere kerckeraden verstonen dat van die tijt van hier oock ijts most geattesteert worden, is besloten, op die attestatie onder te teecken dat dese suster eens op die attestatie alhier gecommuniceert heeft.

IJrlant

Den april gehouden 't samencompste. Is in de vergaderinge voorgestelt de resolutie des classis gehouden den 4^e april 1644 aengaende de collecte voor IJrlant, en daer op de comparitie van de rinch gehouden tot Woerkum den 8^e is besloten dat ijder soude aennemen sijne principalen als oock de wet de saeke favorabel te recommanderen dat den rinch van Heusden voorgegaen was en daerom benefens andere reden het lant van Altena niet te conden of mochte in gebreken blijven 't welck geschiet sijnde, is met de wet en de kerckenraet besloten een

seekere dach tot de collecte namelijk den 14 saterdach namiddach, en is bevonden de somme in alles tweehondert en guldens, namentlijckt hondert vijftich in Werckendam, en – 49 – 9 – in de Wercke welcke collecte vergaert is bij den kerckenraet in presentie van twee schepenen Daen Corsten, Arien Peters, is goet gevonden de specificatie van dese penningen, bij memorie hier bij te volgen.

In goude specie :

- 7 Franse croonen
- 2 Quartjes van Lijsbet
- Een Italliaens Pistolet
- 1 Ducatje en een Brabantse croon
- 16 Rijxdaalders en een halve
- 10 Kardekuwen a 16 stuijvers
- 4 silvee Ducatons en een halve
- 70 schellingen een Coninxdaalder
- 4 Acht en twintigen
- 19 gulden aen pajement 10 stuijvers

En dit van het gelt gecolligeert in Werckendam

Die van de Wercke hebben die selve dage hare gecolligeerde penningen ingebracht de welcke den 16^e in de vergaderinge gestelt en gespecificeert sijn de specificatie is dese :

4 Franse croonen 2 Brabantse croonen
somma 47 gulden 7 stuijvers 8 penningen

Hier sijn daer na noch gecomen 2 a 3 gulden soo dat uijt de Wercken ontrent 50 gulden gecomen is

Somma totalis van beijde is twee hondert en 5 gulden 3 stuijvers, nadat uijt beijde noch ijt ware bijgecomen.

Dese somme is volgens resolutie des rinchs gebracht door den predicant en Arien Corsten tot Woerckum om vorder gehouden te werden daer het dient, en is quijtantiën gegeven van den predicant van Woerckum van de ontfangen penningen, de welcke van de gedeputeerde der kerckeraet is vertoont, en leijt in het kistie.

Hier over Godts naem met dancksegginge aen geroepen sijnde, is de vergaderinge gescheijden.

Dit alles soo sijnde is bij hantteekeninge bevesticht Johannes Vrechenius predicant

Dit is 't merck van Dirck Janzn

Claes Adriaenzn

Dit van Jans Heuvel

Adiaen Cortiaens

Gheeraet Anthonissen Stockman

Den . . . gehouden kerckenraet, na lesen van 't voorige is gesproocken van 't mannengoet dewijl bevonden wert dat de collators van 't mannengoet en landen onder haer in 't prive de selve hebben verpacht is omgevraecht en goetgevonden dat meester Adriaen Barentzn, die dese saeck om te bevorderen is opgedragen, den advocaet te Dordrecht consuleren of niet goet ware om met requisit te versoeken dat de collator sal gehouden sijn om ten overstaen van de wet de goederen en landen verpachten en dewijl de stucken sijn overgelevert aen die welcke van sijn hoocheijt daer toe waren gecommiteert, de steden totte Gorcum als maer, die over de stercken soude besoigneren om 't hof van advijs te dienen, of niet goet ware in 't request te insereren, hoe stout sij onder een 't lant en goet deelen, en 't welck om te doen is goetgevonden.

Den 1^e heeft **meester** Arien Barents gerapporteert, dat hem werden geraden best sijn om de 2 heeren te **versoeken** instantelijck, dat haer r..ehde niet den eersten in de stucken te besoignen en is voor die tijt daer bij gebleven.

Den 15 meij heeft Neeltie Claes huisvrouw van Jan Matheuszn voor een tijt sich te Dort be-
geven **versocht** attestatie is na omvragen, haer een gegeven.

Den 13 junij 1644 sijn **verschenen** de visitatores des rinchs Altena en Heusden, **Johannes** Emmichoven **predicant** tot Aelburch en A. Houweningen **predicant** tot Almkerk, en alles in vrede vindende, sijn na danksegging tot **Godt** gescheide.

In de **vergaderinge** des kerckenraets den 19 junij is van Jacob Arienzn ouderlinch, voorgesteld 't **versoek** van Beatrix Gerats weduwe van **Johannes Petrus** Houweningen, dat se de diaconie bij testament machkte 100 gulden die hare erfgenamen nae haer doot soude moeten uijtkeeren uijt haer nagelaten goederen, **versocht** dat derhalven een acte wettelijck mocht werden gemaect.

Bereijt sijnde die te teecken is Arien Corsten en Gerrit Teunissen diaconen belast een acte te laten instellen.

Den 28 junij is visitatie gehouden door den **predicant** en Jacob Arienzn.

Den 2 julij gehouden kerckenraet, en na de gebede tot Godt is om redene gevraecht Isac Killaer litmaet, de welcke eerste mael weijgerde, daer na gecompareert is, en bestraft sijnde over ergernisse bij hem gegeven door te vele dronckenschap en afgevraecht na leetwesen en belofte van beteringe is gestoort de kerckecamer uijt geloopt, hem weder roepende en weijgerende, is den **vergaderinge** te hoochste gemiscontenteert geworden, en hem voor die tijt gesuspendeert en gedreicht, soo hij niet wilde gehoor geven andere wegen te sullen met hem ingaen.

Sijn aengecomen Arien Corneliszn, Anneke Wouters, Ariaentie Cornelis, Theuntie Flooren.

Den 27 **september** is gerapporteert in de **vergadering** dat de gemeente in de visitatie tot den **heiligen** avontmael aenstaende den 2 october door den **predicant** en Jacob Arienzn in goede rede was bevonden heeft Anneke van Stalen weduwe van **capiteijn** Bronsvelt willende **vertrecken** na Geertruijdeberg voor haer, als oock voor haer dochter Maria Bronsvelt **vertrocken** na Delft, een attestatie **versocht**, is hun beijden een toegestaen.

Is Isaac Killaer, nu seckerlijck gaende en belovende beterschap van 't gepasseerde, weerom toegelaten.

Sijn aengecomen Arien Joppen van Strijen, Dingetje Hendrickx Willem Thomasse.
Met attestatie van Sliedrecht, Oechie Hendrixx.

Jacob Loon corporael op de Reduht alhier, heeft om redenen **versocht** attestatie, door dien hij uijt vrese van perijckel alhier niet conde communicereen, om te Hardinxfelt te gaen is hem een actje gegeven.

Cornelis Schipper om eenige gegeven ergernisse is voor dese tijt afgehouden.

De **vergaderinge** in vrede gescheijden.

Is den 2 **october** het **heilig** avontmael gehouden.

Den . . . **october** is in de **vergadering** voorgesteld dewijl Stoffel Pieterzn ouderling in de heer is ontslapen of niet goet ware dewijl hij maer drie vierde deel jaers gedient heeft uijt de Wercke een ander te kiezen, op dat de ordinaire tijt geen 3 nieuwe en soude behouven aen te comen welck is goet gevonden, sijn 2 genomineert Jan Arienzn, Reynier Vervoorn, na den gebeden is met meerder stemmen vercoren en den 23 **october** bevesticht Reynier Vervoorn schout in de Wercken.

November den 13 is in de **vergadering** goetgevonden dat **meester** Cornelis Cant schoolmeester nu voor de eerste rijs, en soo voort in toecomende, volgens de voorgaande acte, sal genieten sijn beloofde 20 gulden 't jaers uijt seker rente die de diaconie op 't dorp heeft 't welck hij nu ontfangen heeft op die tijts als hem sijn ander tractement ingaet verschenen november den en blijkt hij quijtantie van dit eerste en acte november 1644.

Den 17 **december** 1644 sijn in de **vergadering** des kerckenraet na den gebede tot Godt opgeslesen de voorschreven acte.

1. Nopende 't testament of legatie van Beatrix Gerrits welcke 100 gulden die diaconije gemaect had, is door Arien Corsten en Gerrit Teunissen Stockman, diaconen wettelijck laten geschreven worden de acte berust in diaconij kistie

2. Wort in bedenkinge gehouden, om nader informatie te nemen nopende die 100 gulden die de erfgenamen van Neel Claes op 't armen erf sijn pretenderende wat den kerckenraet haer in verder doen sal is Reynier Vervoorn tegenwoordich ouderling uijt naem der **vergadering** gelast, sijn vader Lambert Vervoorn of Ds. Schevenhuisien, die kennis heeft van die sack, te vernemen om den kerckenraet met advijs te dienen, heeft tot dien eijnde seeckere memorijken van Ds. Schevenhuijsen voor desen op een cladde geschreven mede genomen.

Aengaende de obligatie van 300 gulden op Willem Jansen Kooijman, en de 72 gulden 16 stuijvers 4 penningen des verlopen rente welcke brieff de weduwe van Bastiaen Stoffelzn Willemke Jacobs hadde ingelevert in de kerckenraet, tot voldoeninge en afcorthinge van de 500 gulden die haer man **saliger** voornoemt de diaconij had gemaect, als oock noch een obligatie van 50 gulden sprekende den selven W. Janssen sijn in een getrocken en daer van namelijck vierhondert en 50 gulden sal een aparte obligatie wettelijck worden gemaect, is toegestaen dat W. Janssen voornoemt voortaan sal betalen tegen 5 ten hondert voor intrest.

Anneken Damen heeft den armen geset 50 gulden bij testament tot dien eijnde heeft Arien Corsten diacon haer soon overgelevert een obligatie van 50 gulden op Cornelis Everden sprekende, van dato den . . . december 1643.

Is hier mede de **vergadering** gescheijden acte uijt aller name Johannes Vregeuius

Bejaart persoon gedoopt G. M. van den Oever

Den 20 **december** 1644 is de visitatie gadaen door den **predicant** en Dirck Janzn ouderling en de gemeente in goede vrede gevonden is den 22 in de kerckenraet voor gestelt seeker ver-soeck.

Geraert Marcelis van den Oever van Bommel tegenwoordich getrouwt met Willemke Jacobs heeft **versocht** ten **heiligen** avontmael te mogen toegelaten worden, doch **vermits** hij in sijn

jonckheijt niet was gedoopt stont wel toe en **versocht** eerst gedoopt te worden doch om redenen niet publijk maer voor den kerckenraet, de **vergadering** na overlegginge van de saeck antwoorde volgens ordre der kercke beter te sijn dat het publijk geschiede, doch om datter redenen waren, en oock om hem als nu te winnen door dit middel, is toegestaen dat voor dese **vergadering** op donderdach na de predicatie den 22 december sal geschieden hem sijnde afgevraecht sijn consessie en belofte gadaen van in die leere te sullen leven en sterven, is in naem des heeren gedoopt, geexamineert over eenige articulen en aengenomen tot een lit, sijn op die tijt oock aengenomen Leendert Arienzn, Anneke Cornelis sijn vrou, Pleuntje Teunis **jonge dochter** Cornelis Corneliszn, Ariaentje Jooris sijn vrouw Arien Janzn.

Den 24 december na den gebede en oplesen der voorige acten alsoo Marijken hadde eenich **versoek** gedaen aen Gerrit Theunisz n haer beclagende dat se nu soo lange wiert voor bij ge- gaen en Gerrit Theunissen in de visitatie die van openinge doende is aengenomen in de kerckenraet na de proefpredicatie dat af te handelen, dewijl eenige tot voor desen door last des kerckenraets aen Dirck Janzn ouderlingh was **versocht** om te Gorcum eens te **vernemen** uijt die vrou van den chirurgijn die over eenige jaren ijts tot onere van Marijken Ariens hadde geseijt de welke als oock om eenige geruchten was **verschijden** in de afhouden, gelijk blijkt uijt den voorgenoemde acte daer van den 7 julij 1637 en soo heeft den ouderlinch **voornoemt verclaert** dat hij die vrou had hooren seggen, 't geen doenmaels geseijt is is geschiet uijt haesticheijt, ick weet niet als der een deucht.

Op dit rapport van Dirck Janzn gerepeteert en om datter scheen genegentheijt in, Marijken Ariens te sijn is besloten haer terstont te citeren voor kerckenraet welke gecomen is, na dat haer was voorgesteld en bestraft haere sonde van nalaticheijt dat se in die tijt staende alsoo haer susters weijnich in 't gehoor quam en sondachs wat anders dede, soo heeft se **verclaert** leetwesen en belooft werden ijver, de **vergaderingen** haer hebbende doen buijten staen heeft goet gevonden haer bij provijsie dewijl 't seggen niet is bewesen weder toe te laten op dese drie fundamenten

1. Om dat die vrou soo se ijt gesecht had de woorden herriep en seijde uijt hevicheijt geschiet te sijn

2. Om dat den kerckenraet alle eenstemmich **verclaerde** dat se van die tijt in 't jaer 1637 haerder suspensie haer wel had gedragen tot nu toe immers bij haer weten.

3. Om dat se belofte als nu dede van onbespraeckt te sullen leven, hoewel sij **verclaerde** geen schult te hebben aen 't gunt doenmael geseijt wert.

Hier bij comt dat in die acte van den jaer 1637 des kerckenraets, staet dat er een half jaer haer voor bij sal gaen, en sien of se haer wel draecht en 't waere nu al 4 of 5 jaer is hier op haer saecke afgedaen.

Sijn aengenomen tot leden Jan Stevenzn, Anneke Jans

Sijn tot nieuwe ouderlingen **vercoren** dubbel getal Daen Korsten, Arien Peterzn, Lambert Bastiaenzn, Peter Daenzn tot diaconen Teunis Janzn van Rijswijck, Maerten A. de Bije Jan **Vervoorn**, Jan Stoffelzn dit getal is den 25 december na de 2de predicatie publice voorgesteld en uijt dese **vercoren** Daen Corsten met 31 stemmen tot ouderlinch Peter Daenzn met 38, tot diaconen Theunis Janzn met 36, Jan **Vervoorn** met 32 stemmen.

Sijn desen den 15 januarij 1645 bevesticht te worden afgecondicht.

Het **heijlig** avontmael gehouden den 25 december ordinaers.

't Jaer 1645

Den 3 **januarij** sijn de arbussen geopent door Claes Arienzn Dirck Corsten diaconen in presentie van den predicant en is bevonden eerst tot Jan Claessen Lou de somme van 5 **gulden** 12 **stuijvers** tot Gerrit Janzn 30 **gulden** 8 **stuijvers** tot Bastiaen Joosten 23 **gulden** 16 **stuijvers** op de Ronduijt 18 **gulden** 15 **stuijvers** tot Maij Saets 12 **gulden** 12 **stuijvers** is alles 91 **gulden** 3 **stuijvers** de somme berust in 't diaconije kistie.

Den 15 **januarij** sijn de voornoemde personen in hare diensten bevesticht.

Den 15 **januarij** 1645

Is gehouden kerckenraet, na dat de voornoemde personen werden bevesticht Pieter Daenzn, Daen Korsten tot ouderlingen Jan Vervoorn, Teunis Janzn van Rijswijck tot diaconen afgaende Jacob Arienzn en Dirck Janzn oudelingen Arien Corsten Claes Arienzn diaconen etc.

Na aenroepinge van Godts **heiligen name** heeft Arien Corsten gedaen rekeninge van sijn ontfanck en uijtgift in den jare 1644 tot dese dach 15 **januarij** 1645 toe den ontfanch was ses hondert vijf en vijftich **gulden** 7 **stuijvers** de somme van 91 in't de arbussen is hier in gerekent en getrocken, en maeckt 't samen den heelen ontfanch sevenhondert ses en veertich **gulden** thien **stuijver** den uijtgift vijf hondert drie en dertich **gulden** negen thien **stuijvers** 6 **penningen**

Blijft meer over, als uijtgegeven daer in getogende 91 **gulden** 3 **stuijvers** uijt de bussen, den somma van twee hondert **gulden** 2 **gulden** thien **stuijvers** thien **penningen** welcke hij overgelevert heeft aen Gerrit Teunisse diacon intredende in sijn dienst, te vooren aengesteld sijnde in de diaconije.

Van de somme is in 't kistie gelecht hondert **gulden**, compt bij de voorge 91 **gulden** 3 **stuijvers** nu de somme van hondert 91 **gulden** 3 **stuijvers** den reste aen Gerrit Theunisse overgelevert bedragende ter somme van 21 **gulden** 7 **stuijvers** 10 **penningen**.

Is besloten in de toecomende **vergadering** te nemen actie van den staet der diaconije aengaende de rente en obligatie om daer van te maken een register van alles.

Is daerop de **vergaderinge** na dancksegginge in vrede gescheijden, actum desen 15 **januarij**

Is dit onderteekent van de broeders die afgingen
't merck van Jan Berentzn
't merk van Dirck Janzn

J. Vregeuius
Claes Adriaens
Gheeraert Antonisch Stockman

1. Den 21 **januarij** 1645 gehouden kerckenraet en na aenroepinge van Godts **heiligen** naem eenige voorige acten opgelesen is geresolveert aengaende de obligatie op W. Janse dat den diaconen sullen uijt van 1^e **vergaderinge** aen hem afgaen vragen of hij niet is gesint de conditie soo na te comen gelijk lestmael besloten was gecompereert sijnde heeft geantwoort dat hij voor een tijt soo sal laten en nacomen.

2. Aengaende den staet van 't oude mannengoet tegenwoordich daer aende gelegen is, is goet gevonden Arien Barents daer over te hooren de welcke rapporteerde dat hij in de laetste dach vaert daer niet in hadde cunnen doen dat den heer van de Corput tot Dort hadde geantwoort en geraetsaem gehouden den heer president Wijngaerden die de heerlijkheijt van Werkendam nu tegenwoordich heere is de saeck bekent te maken.

3. Aengaende de 100 gulden van de erfgename van Neel Claes is bij provijsie besloten, dat de diaconen de sonen sullen eijssen, en soo sij blijck cunnen toonen van haer gepretendeerde 100 dat se die toonen

Nota

Dat Neeltie Theunis heeft geclaecht de diaconije is geresolveert te verclaeren aen Willem Heuvel hoeveel sijn moeder den armen van Werckendam gemaect heeft en waer men die halen sal is hier op de **vergadering** gescheijden. Actum als boven uijt aller naem.

J. Vregeⁿius Ecclesiastes

Biddach

Den 1 febr^{uarij} is door last van den hooge overheijt gehouden biddach, om Godt te dancken van de segen in 't voorleden jaer over 't veroveren van 't Zas van Gent en om te bidden voorts voor den welstant.

Is aengedient door Willem Heuvel dat sijn moeder overleden in den jare 1644 hadde gemaect bij testatie aen de diaconij of den armen 50 gulden welke W. Heuvel voornoemt gehouden was uijt te reijcken, doch versocht dat hij de penningen tot mej toecomende 1645 noch mocht behouden met 't geven van den intrest. 't Welck hem toegestaen is, mits dat dan vast gaet ect.

Is oock gesproocken van de nagelaten goederen van Arien Janzn Daggelt genaamt in de wandelingen een out man bij de 100 jaer nu overleden in jan^{uarij} 1645 dewijl sijn nagelaten kinderen toestaende dat haer vader met 't geen daer is come aen de armen, dewijl hij van den armen nu lange geleeft heeft, is goet gevonden te vernemen de waerdije van 't erf en te weten wat schulden daer sijn om dan te doen voorts na behooren.

Sijn binnen gestaen in de **vergadering** der kerckenraet Jacob Arienzn soon van Arien Janzn overleden en Wouter Janzn sijn swager en hebben versocht dewijl haer vader nu lange van den armen hadde genoten dat 't geene over was gebleven midts de schulden voor af werden betaelt, weder sal keeren tot de diaconije, haer is afgevordert dat se eerst souden wardeeren het nagelaten erf, welck gadaen sijnde heeft de kerckenraet goet gevonden te eijssen 200 gulden en dan om 't overige de schulden betalen 't welk sij hebben toegestaen, doch versochten dat door de diaconen daer van mocht weder gevraecht een obligatie, dewijl se toecomende over een jaer de een helft en daer na over een jaer d' ander helft soude betalen. 't Welck haer is toegestaen ect.

Actum den 5 febr^{arij} 1645

Deser resolutie is daer na weder verandert aengesien de erfgenamen twistich wierden onder malcander is best en raetsaem geoordeelt dat de besorgers der armen selve de saeck aen haer sullen trecken, en van 't resteerde doch uijtdeelingen na behooren.

Martius 1645

Den 19 is in de **vergadering** der kerckenraets binnen gestaen Cornelis Everden clagende over eenich ongelijck hem geschiet van Arien Cornelis Schaets, Dirck Arienzn etc. Welck hem hadden aengesproocken dat hij in haer goet hadde seecker riet gesneden verder als hem toequam Crijn Wouters welck dit ten halve had gedaen verclaerde geen reepalen anders gesien te hebben als seeker stock welck hij meende de ree te sijn, de accuranten seggen dat de ree nieten is, hier op Jacob Arienzn den Heuvel gehoort sijnde heeft verclaert dat de

reepalen sijn uijtgetogen geweest, datter te vooren wel gestaen hadde, dat der halven qualijck was de man soo terstont te beschuldigen dat het maer een abuijs en misverstant was, en dewijl hij verder doch buijten sijn weten was gegaen, en alrede was met haer **veraccordeert**, is best geoordeelt de saeck soo te laten, en acht den kerckenraet dit stuck voor een abuijs van weder-sijden, en belooft Arien Corneliszn met Cornelis Everden in den oncosten te waren gevallen, en wat tegemoet te sullen comen, heeft alsoo den kerckenraet geoordeelt dat in dit stuck Cornelis Everden niet can bechuldicht worden van onrecht, dewijl de reepalen wech sijnde en met geen voorbedachte raet heeft **vercocht** dat eens anders was. Sijn alsoo gescheijden Cornelis Everden en Arien Cornelis met contentament.

Is toegestaen 't **versoeck** van Jannichie Stoffels om van de diaconije te hebben op interest 150 **gulden**. Na ondersoek van haren staet, is haer uijt 't kistie 150 **gulden** voor haer aen te tellen, uijtgenomen, mits dat den brief werde gehijpotequeert daer op **vergadering** gescheijden.

Actum de 15^e meert 1645.

1. Den 2 april 1645 is gehouden kerckenraet en na aenroepinge van Godts segen is verschenen seecker Kuijndertje Jans wonende tot Slijdrecht kints kint van den ouden Arien Jans Dachgelt versoekende, dewijl haer **grootvader** **voornoemt** alleen en die vrou niet of weijnich tijt van de diaconije hadde geleeft mede voor erfgenaem te mogen werden gehouden van haer moeders goet, en dewijl de nagelaten goederen van den **persoon** **voornoemt** bij de armmeesters gerechtelijck sijn vercocht en de schulden sullen werden afbetaelt.

Is haer in **antwoort** gegeven dat van de restante de **armmeesters** soo 't haer toecompt 't hare haerluijden niet sal onthouden werden, waer mede de vrou te vrede sijnde is vertrocken.

2. Heeft **meester** Bastiaen W. Moerman Gerretzn eenige clachte ingebracht over en tegen **meester** Arien Barentzn, dat hij hem in sijn ampt hadde ondercroopen en gefraudert met 't schrijven van huijr en koopsedullen in publijck ect. Versocht dat hij soude gehouden sijn die penningen daermede 't onrecht verdient weder uijt te geven en restitueren oock belofte doen van sulckx niet meer te sullen doen den anderen hier op gehoort, seijde sulcx niet te willen doen maer wilde dat hij hem soude bewijsen sulckx niet geoorlooft te sijn waer op **meester** Bastiaen versocht hadde om de ordonnantie van de **hooch mogende heeren** staten te toonen waer bij sulckx verboden was 't welck hij heeft geweijsert seggende 't is mij genoeg, dat hij niet wil afdoen per viam accommodatronis, ick sal 't bewijsen bij forme van proces voor justitie en soo is de saeck daer bij gebleven.

Renvooi

Dese questi is daer na sulckx afgedaen dat **meester** Arien 't gelt bij hem verdient te weten 10 schellingen heeft gerestitueert en dit gelt is door inductie van den advocaet Backer den armen gegeven.

3. Heeft oock Reynier Vervoorn schout in de Wercke en ouderlinch tegenwoordich, geclaecht over enige scheltwoorden en injurien hem gedaen door Cornelis Tijssen waer bij Cornelis Tijssen Vervoorn **verweet** dat hij hem meer afnaem in 't manen van eenige omslagen als hij schuldich ware, ten 2de dat hij **Vervoorn** een guijt had genoemd, en daer bij dat hij den wijn dronck met 't geen weduwe en wesen moeste betalen.

Hier op gehoort seijnde dat 't waer was en dat hij moest betalen die schulden die hij niet had gemaect.

Waer op bij sommige van den kerckenraet geantwoort is, dat het dorp van de Wercke eenige tijt sijnde te achteren geraeckt mochte eenige middelen uijt vinden tot reparatie, en dat 't gerecht sulckx had gedaen bij ordonnantie van de **heeren** overheijt dat hij 't niet en deden op haer houtje en hier eenichsins hoewel niet ten vollen mede te vrede sijnde, seijde vorder op 't andere niet op **Vervoorn** maer op al de wet sulck geseijt te hebben, en sijn foute hem hier in te meer voorgedragen sijnde bekende hem leet te sijn waer op met hanttastinge **Vervoorn** 't hem vergeven heeft.

4. Heeft **meester** Arien Barents overgelevert, om te besien, de stucken van mannen goet hoe die nu stonden als oock een declaratie van sijn salaris en costen etc, na verscheijden debatten is goetgevonden, dat hij de stucken weder met hem sal nemen om op de aenstaende dachvaert van de heeren den heer Wijngaerden nu ambachtheer die stucken te presenteren en hem te **versoecken** dat hij de saeck gelieve aen de gecommiteerde **heeren** tot die saeck, favorabel te recommanderen, dewijl sijn **edele** woort daer toe ijt sal cunnen doen etc. En dat gedaen sijnde, sal men de saeck voorts met den uijtcomste verwachten, sal dan terstont **meester** Arien van sijn moeijte en costen werden betaelt.

5. Heeft Wouter Teunisse oock geclaecht over de injurien hem aengedaen bij Willem Jacobzn en Gerrike Davits sijn huijsvrouw dat de vrou een verklicker van hem hadde gemaect, en Willem **voornoemt** een rekel waer op de vrou behoort sijnde, ontkende, en claechde dat Wouter **voornoemt** oock haer ijt had verweten etc. Willem absent sijnde is dit uijtgesteld. Is de **vergadering** alsoo gescheijden.
Actum den 2 april 1645

Dese questie is den 11 april afgedaen met hanttastinge en belofte van 't gepasseerde te **vergeven**, en malcander niet na te seggen.

Den 9 april is verschenen voor den kerckenraet Christiaen Snellen gewesene ambachtheer en heeft versocht, dewijl hij met sijn familie nu vertreckt naer Dordrecht, dat hem en sijn huijsvrouw mochte attesstatie werden verleent, is na omvragen hem 't **versoeck** toegestaen.

Den 11 april 1645 met Reynier Vervoorn ouderling gedaen visitatie en de aengenomen tot litmaet Heijltje Stoffels.

Is den 16 het avontmael gehouden.

Is versocht attestatie voor Christina Donkers door haer vader Abraham Donkers tot Amsterdam welcke dochter in de jaere 1643 alhier door Schevenhuijsen was aengenomen, sijnde doen mael patient tot Beatrix Gerrits, is na omvragen, haer een gegunt.

Hebben de armbesorgers gerapporteert dat 't huijs en erf van den ouden Dachgelt ware vercocht voor de somme van sevenhondert 29 gulden gemijnt bij Dirck Janzn Gelder voor Cornelis. Sal vorder ordre gestelt werden dat alle schuldenaers werden voldaan etc. en de saecke na behooren afgedaen etc.

Den 4 meij 1645 is door Arien Barents seecker missive van den kerckeraet gesonden aen den heer Johan Wijngaerden president in de hove van Hollant, **versoeckende** dat sijn **edele** geliefde de saeke van 't oudemannen goet te vragen te recommanderen aen de drie heere ad cansam

gedeputeert om de stucken te oversien en met eenen hem geluck met sijn nieuwe regeringe nu aengevangen als ambachtsheer van Werckendam den 1 meij 1645 etc.
Heeft Arien Barents gerapporteert dat

Hebben de armbesorgers overstaende wat de oncosten wel geweest sijn die den ouden Dagelt sedert 11 of 12 jaeren herwaerts heeft genoten uijt de diaconij en gerapporteert dat de beloovende sijn sevenhondert 16 **gulden** en eenige **stuijvers** en het nagelaten huis heeft 700 en 29 **gulden** gegolden. Nu hoe veel de schulden sijn moet werden verwacht.
Hier op is geresolveert dat men toestemde sondach over 8 dagen sal kerckenraet leggen over dese saeck, en datum de erfgenamen sal aendien den staet op dat se selve mogen sien wat recht de armbesorgers hebben etc.

Na dat de erfgenamen (een uijtgenomen Jacob Daggelt den outste soon) veel moeijten en molestatie aenwenden, menende dat haer van haer grootmoeder goet ijt toequam als welke niet of weijnich had genoten van den armen.

Soo is goetgevonden hier over secker advocaet te Gorinchem te consulteren, welck gedaen sijnde door Jan **Vervoorn** en Gerrit Theunisse, hebben gerapporteert, dat de advocaet hadde gesecht dat de armbesorgers met recht mochten alles na haer nemen.
En al had de vrou maer een gulden genoten, dat evenwel 't geen sijn naliet des armen toequam.

Den 14 junij is bid en vastendach gehouden.
't Leger te velde sijnde getrocken, ontrent 't Zas en Bergen op Soom om notabels uijttrechte.

Den 15 is kerckenraet gehouden om seecker questie en gegeven ergernisse van Reynier **Vervoorn** in questie sijnde met Arien Flooren, te weder te leggen.
Na dat de saecke is gehoort en Reynier **Vervoorn** voorgesteld sijn sonde en misslach de welke bekende 't mes getrocken te hebben 't geen Arien Floren waert sijnde eerst van hem gescholden voor een schelm 't welck Arien Floren ontkende, gelijk oock getuijgen Willem Jansen sulckx niet gehoort te hebben, **Vervoorn** bestraft sijnde, heeft bekent qualijck gedaen te hebben en getoont leetwesen, hierop heeft men gesocht de saeck te affopieren, Arien Floren hier op gehoort heeft mede wel **verclaert** hem leet te sijn dat hij hem Reynier **Vervoorn** met een vorck had gedreijcht maer dat hij evenwel niet conde alhier **versoenen**, malcanderen **verclaerende** voor eerlijke luijden en **vergetende** en beloovende malcanderen niet te sullen beledigen, voor al eer dat den oorsaeck van de questie die politijck was, eerst waer afgedaen, en dit is hier bij gebleven.

Nopende de 100 gulden die de erfgenamen van Neel Claes noch sijn pretenderende aen de armen van wegen 't erf, dat de armbesorgers voor ettelijcke jaren hadde gecocht, dewijl geen bewijs en is dat sulckx is betaelt, en sijn **verclaren** sulckx niet gegeven te sijn.
Dese saecke na lange overlegginge is daer toe gebracht, dat de kerckenraet oordeelt best te sijn dewijl de erfgenamen den erfbrief hebben en anders daer mede 't erf souden cunnen aantasten, dat die 100 gulden die Lambert **Vervoorn** den armen schuldich is, sullen geliquideert werden 't geen die 100 gulden die de erfgenamen **voornoemt** moeten geven aen **Vervoorn voornoemt** en is soo dese saecke geseist, doch dat de erfgenamen den armen sullen erven. etc.

Sijn verschenen ten selven dage den 15 junij 1645 de visitatores Ambrosig Houweningen, Marsilis Rotaris en alles in ordre en vrede gevonden hebbende behalve den saeck boven **verhaelt**, sijn weer **vertrocken**.

Actum desen 15 junij 1645

Den 27 junij is door Reynier Vervoorn versocht uijt naem van Jan Bax en Maria Rietvelt sijn vrou **vertrocken** sijnde na Dordrecht een attestatie voor haer beijde, de kerckenraet voorge- dragen heeft sulckx toegestaen.

Heeft versocht attestatie Laurenske Rijberts **vertrocken** na Sleewijck, is na omvragen in de kerckenraet den 6 julij 1645 haer een gegeven.

Den 9 julij is gehouden kerckeraet, na aenroeping van Godts naem is gesproken van de saeck van Vervoorn, hoe men het daer mede stellen soude tegen het **heilig** avontmael.

Na veel voorstellen is geresolveert Reynier Vervoorn en Willem Janzn, wier request Ver- voorn sustinueert qualijck sijn eet gedaen te hebben, van dat hij 't niet gehoort heeft beijde te vragen.

Latende de questie de overheijt recideren ofte malcanderen geen goet hert toe en droechen, en beloofden aengaende dien eet malcanderen niet te molesteren, nopende Vervoorn heeft open- lijck **verclaert**, hem een goet hert toe te dragen.

Is daer op goet gevonden dewijl de voorige gegeven ergernisse hem leet was, hem toe te la- ten, midts dat de gemeente wort bekend gemaect, op dat hem niemant en ergerde.
't Welck geschiet is etc.

Aengaende de erfbrief, hebben de diaconen gerapporteert dat die gemaect was.

Fransois van Zijl

Heeft de predicant voorgesteld 't **versoek** van eenige litmaeten der gemeente tot Asperen soe- ckende te mogen ijts genieten tot betalinge van de oncosten gedaen over het proces van see- cker dienstmaecht bij de drost van Asperen voor desen aengesproken van dieverei dewijl bij 't hof de dienstmaecht is vrijgesproocken en de costen moeten betaelt werden, soo hebben die luijden oock **versoekt** van dese armbesorgers alhier ijt tot reparatie.

Is na omvragen toe gestaen 10 gulden haer luijden voor die dochter te senden, welke door den predicant is aen haer den 10 julij 1645 behandicht.

Is hier op de **vergadering** gescheijden

Joh. Vrechenius Ecclesiates

Den 11 julij is visitatie gedaen door de predicant en Daen Corsten ouderlinch.

Sijn aengenomen tot nieuwe litmaten Hendrickxie Cornelis met attestatie van Hardinxvelt. En alhier belijdenis doende Arien Cornelis, Dijntje Cornelis sijn vrou, Lijsbet Bastiaenen, Lijsbet Corsten, Anneke Cornelis.

Heeft versocht attestatie Lijsbetie Jans van hier **vertrocken** metter woon na Zlijdrecht, is haer bij approbatie des kerckenraets een vergunt.

De gemeente alhier in vrede gevonden sijnde in de visitatie den 11 julij 1645 behalve eenige cleijne dingen hier en daer gevonden die niet weert en waren opgeteijkent te werden is het **heilig** avontmael gehouden den 16 julij 1645.

Alsoo Cornelis Lambertzn (gemeenlijck genoemt speelman) verscheijde reijzen had versocht voor litmaet des **heeren** aen sijn tafel aengenomen te mogen werden, en telcken reijse was afgeslagen, om dat hij met de veel overal op kermessen, maeltijden etc. ginck speelen en alsoo met speelen ergernisse soude geven.

Is eijdelijck na veel vermanen om dat te laten daer toe bewogen, comende en versoeckende den 16 julij sijn argernis voor het houden van het **heilig** avontmael dat hij nu eenmael ware geresolveert die onstichtelijcke executie na te laten en versocht aengenomen te werden.

De kerckeraet daer op vergadert heeft sulckx toegestaen, en is op sijne gedane belijdenis des geloofs, en belofte voor den broeders als voor den heere, het speelen te sullen laten varen, en hem na ordre der kercke en kerckelijck tucht te sullen dragen, voor een litmaet aengenomen.

Den 10 september 1645

is gehouden kerckenraet ende na aenroepinge van Godts **heiligen** naem is goetgevonden notitie te houden bij memorie van den inhoud van de missive die de sijnode van Engellant datum uijt west Munster den 19 april 1645 gehouden hadde aen alle respective classen van dese Nederlande, daer in (gelijck oock in den brief van het parlement tot dien eijnde overgehouden) haer **edele** alle respective kercke hertelijck en seer beweiglijck bedancken voor de gifte en collecte gadaen voor de IJersche protestanten gedaen 1644 en alsoo de classes van Gorcum de 28 augusti 1645 gehouden goet gevonden hadde dat dit in elcke kercke soude worden voorgelesen of mondeling den inhoud voorgedragen op dat de gemeente sien mogen, waer haeren **penningen** gebleven sijn ende hoe aengenaem die geweest sijn, soo is oock mede alhier den 10 september sulckx bekent gemaect, de lijste van de somme bedroech 3 hondert duijsent **gulden**.

Brant tot Werckendam den 3 september 1645

Alsoo op sondach voorleden onder de eerste predicatie den 3 september 1645 een brant ontstond in de Kalisstraet alwaer 4 a 5 hujsen seer jammerlijck sijn afgebrant, waeronder seker Cornelis van Cuijck genoemt met sijn vrou en 7 kinderen al het haere verlooren hebben heeft den kerckenraet goet gevonden dat dien, om hen weder wat te sola geven uijt 't armen gelt te weten 150 **gulden** sullen werden geleent mits dat men hem van de intrest voor eenige jaren niet sal moeilijck vallen.

En soo de heere hem wederom segent, dat hij 't gelt wederom sal gehouden sijn op te brengen Is hier van gemaect een obligatie is goet gevonden dit 't memorie te teeckenen, de 50 **gulden** sullen mejj toecomende 1646 werden gerestitueert, de 100 **gulden** blijvende.

Den 24 september 1645 is gehouden het **heilig** avontmael

is aengenomen tot een litmaet Dirck Hendrickzn van Utrecht, soldaet leggende op dese Ronduijt, dewijl hij voordien gecommuniceert heeft te Rees en te Maesstricht en door haestich vertreck geen attestatie mede gebracht heeft, alhier op nieuw belijdenis gedaen.

Den 22 october 1645 is gehouden kerckenraet

Is gelesen seecker extract van de resolutie van haer **edele** groot **mogende heeren** staten, den kerckenraet toegesonden bij den heer Corput uijt Dordrecht waer bij de drie steden Dort, Alcmær, Gorinchem gecommitteert waeren om te examineren 't request van de diaconen voordesen overgelevert tegen de collators van mannengoet 't advijs van die heeren is (volgens den inhoud van het extract hier in dit boeck berustende) dat de collators sullen gehouden sijn rekeninge te doen, dat tot dien eijnde de heer Borgers de Lange te Gorcum sal dach prochigeren wanneer om de sacke overwogen sijnde de partijen te accorderen.

Is goetgevonden aen te houden bij de Lange voornoemt, dat met de eerste, dach werde geraemt, etc.

Is gecomen voor de kerckenraet Jan Vervoorn diacon en sijn vrou Cornelia inbrengende eenige beschuldigingen tegen Arien Corsten en sijn vrou Anneke Thomas waervan eenige dingen sagen op kijvagie die de dochter van Anneke Thomas dienstmaacht sijnde bij J. Vervoorn met haer meesteren vrou voornoemt mochte gehad hebben, onnodich om te boeck geset te worden, andere sloegen op het wechnemen van den stoel van Vervoorns huijsvrou, bij Arien Corsten uijt haet en afgunst soo Vervoorn voorgeeft wechgenomen, sonder weten van Maerten Arienzn, mede kerckmeester, welke hier op gehoort sijnde seijde dat alst geschiet was hen is bekent gemaect en daer op gesecht hadde 't is wel, heeft Anneke Thomas tegen haer weer eenige dingen ingebracht uijt overbrengen en aendienen van haer dochter.

Van welke Cornelia voornoemt sommige ontkent sommige bekent, onnodic geacht om hier te verhalen te meer andere luijden die ijt souden gesecht hebben haer mosten gemoijt worden, 't welck meer twist sou bijbrengen hebben dese dingen overwogen bij de kerckenraet, is bevonden dat het principelijck daer al op slaet, dat het dochterke met haer vrou en meester wel soo nu en dan kijvagie gehad heeft in welke sij als oock haer meester en vrou wel wat haestich sijn geweest, dat oversulckx Vervoorn en sijn vrou voornoemt, uijt suspicie hebben gemeent als of Arien Corsten vader en Anneke Thomas moeder haer dochter oversulckx niet en straffen.

Is bij conclusie goet gevonden, dat men partijen sal soecken te vereenigen en oversulckx ingeroepen sijnde sijn haer wedersijts haer fouten aengeseijt en dat se malcanderen alles sullen vergeven dat se malcanderen voor eerlijcke luijden sullen verclaren hier toe sijn se beijden eijndelijck gebracht en bij hanttastingen hebben se malcander alle en besten gehouden en belooft van niemant te sullen qualijck spreecken, aengaende 't setten van de stoel dat men schepenen daer in moest kennen 't welck om bij haer te versoecken den kerckenraet heeft aengenomen.

renvooi Dese man overleden den . . . december 1645

Is mede verschenen Cornelis Matheuszn de Groot en heeft versocht dewijl sijn dochter na de brant nu was wechgehaelt.

Dat het kint van haer nu noch bij hem sijnde, 't welck hij niet conde houden mocht van den armen besteet worden en dewijl bleeck bij vonnis van schepenen dat de knecht in rechte sijnde bij welck sij het heeft gewonnen, gehouden is 't selve te onderhouden, doch absent sijnde en geen goederen hebbende, om dat dit is een saecke van consequentie is goetgevonden hier op te denken, en de resolutie uijt te stellen.

Is hier op na gedane dancksegginge tot Godt de kerckenraet gescheijde den 22 october 1645 Uijt name der kerckenraet J. Vrechenius.

Den 15 november 1645 is gehouden kerckenraet na aenroep van Godts heiligen naem sijn verschenen eenige vroulieden met haer respective dochterkens en hebben ingebracht eenige beschuldigingen tegen Cornelis Cant schoolmeester voor eerst Maijke Theunis en haer dochter Claeske Theunis out 12 jaer en seijde, dat ontrent een vierendeel jaer geleden, Cornelis Cant voornoemt verscheijde reijssen en nu lestmael op een woensdach, sijn hant tussen de slip van haer rock stekende, en 't hemt opligtende, sijn manlit aen haer bloote lichaem bracht, doch dit maer eens, maer dat hij voor dese wel meermalen sijn hant had gesteken bij haer lichaem.

De moeder hier op gehoort, seijde dat se dit lange hadt geweten, maer niet eerder als nu had geopenbaert, om dat se maer alleen waere en sulckx alleen niet dorste uijt te brengen.

Is daer na verschenen Dijnge Jooris dochterke genaemt Maijke Peters out 10 jaer, seijde oock wel een vierendeel jaers geleden dat Cornelis Cant voornoemt oock meer als eens sijn hant bij haer bloot lijf had gesteken dat se hem oock eens met sijn manlijcke lidt had bloot sien sitten.

De moeder verclaerde dat se haer dochter dit selve verleden week had hooren seggen.

Is daer na verschenen Jannetje Peters out 13 jaer, seggende dat hij voornoemde wel getracht heeft 't selfde haer mede te doen onder het opseggen maer dat se elckenmael wech liep verclarende dat hij noch noijt aen haer bloote lijf geraeckt hadde, dit soude geschiet sijn voorleden winter in 't jaer 1644 want sij die heele soomer niet hadde school geweest, als nu een week herwaerts in welck het niet geschiet en was.

Is daer na verschenen Jacob Aertsen dochter genaemt Aechtje Jacobs out 9 jaer en heeft mede geclaecht dat meester Cornelis meer als eens sijn hant had aen haer bloot lijf gesteken, en alsoe wilde teruggewijken, ructe hij haer bij haer bloot been na hem toe, en soo lange alsoe opseijde.

Dit waere geleden 4 a 5 weken de moeder hier op gehoort verclaerde, dat haer meijске 't selfde oock thuijs geseijt had hebbende haer wel voor desen onder malcanderen hooren mompelen 't sal uijtcomen 't sal uijtcomen, willende weten wat dat was, etc.

Is verschenen Lijsbet Krijnen out 12 jaer, en seijde oock dat de meester voornoemt mede meer als eens haer aen 't bloot lijf had getast, dat hij het manlijck lit mede tussen de split van haer rock had gesteken etc. dat hij de leste reijse oock in de kerck terwijl de school beleijt wiert, had gedaen.

De moeder gehoort, seijde dat het overeen quam.

Is oock gecomen Martijntje Dirckx out 12 jaer seggende, dat se maer eens had gesien dat meester Cornelis sijn beschaemthijt uijt sijn broeck had gehalt oock in de kerck tewijl de school beleijt wiert, en dat se dat gevoelt had aen haer lichaem de moeder gehoort seijde dat se haer dochter wel had hooren seggen van 't eene namelijk aengetast te hebben maer van dat andere had se niet gehoort.

De kinderen dat alles soo elck apart seggende sijn seer scherp gedreijcht om niet te seggen dan de waerheijt, bleven bij haer woorden

De kerkenraet dit met droefenisse aenhoorende resolveerden meester Cornelis in te roepen en is hem dit alle voorgedragen, heeft geantwoort dat hij niet can weten aen een van dese schullich te sijn of 't moest geschiet sijn door dronkenschap beschoncken sijnde, aengaende 't swaerste namelijk 't manlijck lit aen 't bloote lijf van de meijskes voornoemt gesteken te hebben ontkende hij, willende met eede sulx bevestigen, aengaende getast te hebben, konde beschoncken geschiet sijn, doch wist niet.

De kerckeraet hem bij provisie suspenderende of opseggent hebbende sijn dienst in de kerck, vermaende hem dat hij hem wel soude bedencken, bestraffende over sulcke lichtveerdicheijt.

Hierop donderdach daer aen nader gehoort, verclaerde als volcht:

Ick vinde broeders, mij beswaert in het eene stuck namelijk wel eenige aengetast te hebben, bidde Godt om vergiffenisse en de gemeente versoekende dat ick mocht in mijn dienst blijven.

De broederen dit aenhoorende niet sonder alteratie, na veele debatten over dit stuck, wat men hier in doen soude is niet ondinstich gevonden 3 naestgeseten predicante te ontbieden om met haer advijs dese saeck af te doen, sijn derhalven op maendach naestvolgende door brieven met expressen versocht die van Uijtwijck Sleewijck, Almkerck, quod factum, etc.

Sondach namiddach van dese saeck wederom handelende is goet geoordeelt de broederen als se present sullen sijn dese vragen in bedenkinge te geven:

1. of men soo een man met tichtinge na gedane schultkennis soude mogen aennemen, of absoluijt deporneren.
2. of niet de dolerende ledematen behoorde versoent te sijn.
3. of niet 't gerecht hier over moet werden versocht, etc.

De **predicanten** hier over bij een sijnde en siende de groote ergernisse seijden dat hij alvoren satisfactie behoorde te geven, doch dat niet soude verder gaen, voor en al eer 't gerechte kennis hadde.

De schepenen van wedersijden haer op 't 's avonts ten 6 **uur** den 20 **november** vergadert is haer de saeck gecommuniceert, hebben geeijst copie uijt de acte des kerckenraets, welck haer om reden is afgeslagen.

Nopende de rekeninge van 't mannengoet, dewijl bericht wiert dat den dach bestemt was den 22 deses in de Hage, dat dierhalven eenige uijt de wet en kerckeraet derwaerts noodich hadden te reijsen om over de verkenninge te staen, volgens 't extract der resolutie der **hoogmogende heeren** staten soo sijn daer toe **genomineert** Gerrit Theunisz Stockman en om de excuse van Pieter Danielzn is **genomineert** Theunis Janzn diacone, neffens haer 2 schepenen IJsbrant Arienz, Cornelis Chielen.

Is oock versocht aen de armbesorgers door den Oever Gerret uijt naem van de vrou Wijngaarden dat de diaconije oock 25 stuijvers neffens haer **eedele** tot onderhoud van Neel Grootens behoorden te contribuieren 't welck eijndelijck is toegestaen.

renvooi Heefft Gerrit Theunisse, gerapporteert dat de vrou nu verstant dat men van 't dorp behoorde haer te onderhouden

Na dat de schepenen vertrocken waren heeft de kerckenraet goet geoordeelt als de schepenen wederom op de saeck van Cornelis Cant sullen delibereren, haer dan voor te stellen, om haer advijs daer over te hooren, dese of diergelijcke acte om te sien of men de man na het aflesen van de seve, soude mogen dulden de acte soude soo luijde:

Alsoo onlanchs met droefenis den kerckenraet sijn voorgecomen sware clachten over **meester** Cornelis Cant school**meester** nopende eenich oneerlijcke aentastinge van de kinders in 't school en andre grouwelijcke dingen meer, waer op de kerckeraet de libererende heeft bevonden dat de beschuldiginge waren 2 derleij eenige van minder andre meerder sonde was welcke hij eenige ontkent eenige met leetwesen bekent heeft, over welke de kerckeraet heeft goet gevonden met advijs van 3 nabuijrige **predicanten** en communicatie van de schepenen dit den **christelijcke** gemeente voor te stellen, dat hij Cornelis Cant voornoemt heeft betoont leetwesen, biddende Godt vooral en dese gemeente om vergiffenisse van de sware gegeven ergernisse, belovende hem voorts soo te dragen als een school**meester** in school en litmaet in de kerck toe staet en dewijl men gehouden is uijt medelijden te vergeven die ernstelijck daer om bidt, soo wordt de gemeente gebeden hem op die bekentenis en belofte te willen weder op nemen en soo eenige de minste clachte op comen sal geprocedeert werden na behooren, etc.

De schepenen dit voorgedragen, seijden te vreden te sijn met die acte midts dat eerst de geinterresseerde **personen** werden voldaan dat dan de acte werden afgelesen en men hem voor een tijt dulde, etc.

Dit wiert alsoo besloten den 25 **november** met approbatie des kerckenraets.

De doleanten of clagende leden hier over den 26 in de kerckenraet aengesproocken, dat se behoorden de man sijn faute te **vergeven** en met hem te versoenen, hebben elck besonder afgevraecht sijnde alsoo geantwoort.

Voor eerst Dijnge Joris seggende hem niet eerst te willen **vergeven** voor en al eer dat hij wierde gedeporteert, ingelijckx Lijn Jooris welcke na veel woorden, die men met haer hadde om haer te bewegen **persisteerde** bij haer meningen hem niet te willen **vergeven**, etc, voor dat hij ware uijt zijn dienst.

Maij Theunis seijde nu noch neen wilde eerst met haer man beraden sulckx seijden Maij Krijnen en Anna Theunis Maijke Leenderts seijde dat se hem **vergaf** zijn faute, te vrede sijnde wat 't gerecht en kerckenraet hem soude mogen voor hebben sij was te vreden wensende dat hij mocht blijven.

De schepenen voorgelesen sijnde dese antwoorden van de vroulieden goet gevonden.

Den heer president ambachtsheer hier op eerste te begroeten is een missive na zijn **edele** den 4 december 1645 toegesonden de copie berust in dit boeck.

Den 21 is wederom over de saeck van de school**meester** kerckenraet gehouden op die tijt bij een sijnde de schepenen van weder sijde. En is haer voorgesteld aengesien de saeck geen verder uijtstel conde lijden en zijn **edele** den heer niet en antwoorden, interim moest den dienst waergenomen sijn, of men de saecke niet soude kunnen vinden, om hem voor een tijt na aflesinge van de acte te mogen dulden, dan of men hem die facto sal deporteren.

En soo dat niet can gevonden worden dat dan sijn tractement hem mocht volgen tot mej 1646 De schepenen vertreckende elck apart om hier op te resolveren, ondertussen de kerckeraet ongevraecht elck bij stemming oordeelen dat men hem in den dienst met tichtinge niet can dulden. De schepenen seggen met volle monde allegade 't selfde, nopende tweede dat se hem sijn gagie tot mej sullen laten volgen mits hij op 't school, en alles oppassen sal terwijl en ter tijt een ander school**meester** sal sijn, en bij soo verre het quam dat binnen 4 a 5 weeken een andere wiert aengenomen, sal sijn vrou nu uijterste sijnde in 't huijs blijven soo lanch sij uijt de kraem sal sijn.

Dit is Cornelis Cant uijt naem de schepenen aengeseyt, welck tot antwoord gaf wel, ick wil liever niet dienen als tegen haer danck dienen.

Wat aengaet om met de vrouwen te **versoenen** als litmaten toestaet heeft **meester** Cornelis op sijn bedenckinge genomen.

Den 24 **december** na dat was gerapporteert van visitatie tot het **heilig** avontmael, dat alles in redeijcke goede vrede was gevonden uijtgenomen de vroulieden **voornoemt** die van de tafel dese reijs sullen absenteren.

Sijn tot leden opgenomen Bastiaen Jacobzn, Lijске Ariens, Arien Willemzn, Thomas Arienzn.

Is volgens gewoonte den 25 gedaen **verkiesinge** van ouder**ling** en diakonen een diakon uijt Werckendam met de meeste stemmen Wouter Bastiaenzn en uijt de Wercke Jan Arienzn Stam ouderling, en sijn bevesticht den 14 **januarij** 1646.

De gecommiteerde uijt de kerckeraet neffens die uijt 't gerechte thuijs gecomen sijnde hebben gerapporteert dat de rekeningen van 't mannen goet gedaen was, brachte de strecken en saecke accoort of conclusie door toe doen van den heer, bij de heeren gecomiteerden besloten met de conclusie luyt als volcht ('t principael beruste onder 't gerecht)

Ten dagen voorschreven hebben Adriaen Floriszn van der Stael **voornoemt** als collator, Govert van Slingelant van wegen sijn kinderen, Jan Erckelens, Adriaen Corneliszn Vervoorn, nomine uxoris 't samen nacomelingen van wijlen **meester** Nicolaes van Stael, en Machtelt Floris dochter van Hoewel en van Zwindrecht gifters van de voorschreven mannen goederen,

op behagen van andere goede vrienden en nacomelingen der voorschreven gifters ter eenen en de welgemelde heere van Werckendam der voorschreven eedele gecommiteerde op 't behagen van hare principalen te ander sijde geaccordeert en geresolveert dat de voorschreven overschietende penningen en verschenen pachte van den jare 1644 1645, die als noch te ontfangen staen de oncosten in dese gevallen daer af te doen, sullen mede gebruikt, tot opbouwinge van een nieuw oudemannen hujs op 't voorschreven erf binnen Werckendam gelegen dat daer in sullen werden drie oude mannen en een oude vrou, ongehijlchte personen, welke jaerlijckx sullen trecken en genieten het incomen der voorschreven goederen, mits dat de voornoemde collatoren en bij aflijvicheijt van de selve de naeste desendenten van de voorschreven gifters de voorschreven oude mannen en vrouwen goederen sullen regeren en administreren en daer van rekeninge doen ten overstaen van de naeste vrienden van de gifsters ende gerechte van Werckendam na ouder gewoonte, en de voorschreven oude mannen en oude vrouwen in 't voorschreven oude mannen hujs stellen, sonder ijmants tegen seggen preferende de nacomelingen van de voorschreven gifters en daer na de voorschreven inwoonders van Werckendam voor vreemdelingen, en dat voorts soo veel alst mogelick is achtervolcht sal worden den willen en begeerte der voorschreven gifters verclaert en uijtgedrukt in de fundatie brief daer van sijnde in date den 18 november 1492, en dat haer mede het proces comminacatoir onedeert hangende voor de edele groot mogende heeren staten van Hollant en Westvrieslant af doet en te niet sal wesen met compensatie van costen dat voorts partijen te weder sijde toegelaten wert haere exp...ve overgeleverde stucken te mogen lichten.

Ten oirconde geteekent Jan van Wijngaerden, Adriaen Florissen van der Stael,

Govert van Slingelant, Jan Erckelens, Adriaen Cornelis Verdoorn,

Gerart Antonissen Stockman, Theunis Janzn van Rijswijck.

In kennis van ons als getuijgen: Adriaen Buijs van Wevelinchoven. Cornelis de Backer,

Welck accoort de kerckeraet en schepenen voorgelesen sijnde, hebben daer in genomen contentement sijn de gecomiteerde bedanckt voor hare moeijte en reijse de rekeninge en 't accoort berust in 't diaconie kistje

Dit alles voor ons gepasseert te sijn kennen wij ondergeschreven

Pieter Dammiszn

R. Vervoorn

Geraert Anthoniszn Stockman

J. M. Vervoorn

Teunis van Rijswijck

Daen Korsten

Den 14 januarij 1646 is gehouden kerckenraet

Na dat de voorige acten opgelesen en onderteijckent sijn is gecomen Cornelis Cant gewesen schoolmeester alhier en heeft gedoleert over Dijnge Ariens, dat sij hem beschuldicht heeft van dat hij over een ruijme tijt geleden ses weken daer na in de kraem comende soude oneerlijck hebben aengetast, welck Cornelis Cant voornoemt sterckelijck ontkent 't geene dat sij sulckx sal bewijsen.

Sij gehoort sijnde verclaerde dat ontrent een half jaer geleden 5 a 6 wecken eer se in de craem quam meester Cornelis Cant haer op 't kerckhof, comende met een qanch water een emmer en een kruijck in de hant hebbende tegen quam en sijn hant stack tussen de beenen deur van voornoemde haer rock omhoog trock tot de navel van de buijck hebbende sijn manlijck lit in de andere hant, waer op sij soude geseijt hebben o gij fielt, noch ben ick noijt soo aengetast, hij niet sprekende, was terstont uijt haer gesicht, sij thuijs komende en clagende van pijn tegen haer man en andere maer noch haer man noch ijmant seggende, wie haer dat gadaen hadde, seijde noch dat sij daer na wel in sijn hujs geweest met voornemen om hem alleen en sijn vrou daer over te spreekken en niemant anders, maer 't quam noijt te pas evenwel sijnde van meeninge te swijgen.

Want sij 't hem vergaf, doch bij occasie dat se van seecker vrou, wiert gedreijcht voor den kerckenraet te moeten comen soo is 't uijt gecomen dat se 't seijde.

Waer op hij gehoort sijnde heeft ontkent, de kerckenraet haer misnougen hier over toonende, **vermaenden** hem, dat beter had geweest sulckx hier niet gecomen te sijn, en dat hij hem stil hielt, hij persisterende in 't ontkennen seijde dat ter eenige vrouwen waren niet verre hier van daen, die hem soude cunnen defenderen en Dijnge leugenachtich maken, waerop hem toegestaen die vrouwen te mogen te voorschijn brengen hier op gehoort Heijltje Fleuren en Gijsbertje Willems seijde, dat Dijnge tegen haer soon geseijt hebben dat Cornelis **voornoemt** bij occasie dat sij soude verhuisen, niet anders sou geseijt hebben gij moet de soij de soij geven, maer dat hij haer noijt had aengetast, maer tegen Gijsbertje soude geseijt hebben, dat hij haer comende over 't kerckhof den rock eens had opgeschort, maer geen leet gedaen.

Tegen Anneke Cornelis sou se geseijt hebben ick heb aen hem niet gesien dat men niet sussen sou Anneke vraechde of hij haer uijt gedaen had, seij se ick sal 't seggen alst voor de kerckenraet sal comen, Anneke Thomas **verclaerde** dat sij de geruchte eerst hoorende, daer over bij Dijnge comende voor antwoord creech dat waer was, dat se van hem oneerlijck ware aengetast, maer dat se op hem niet quaet en was.

Dijnge en Cornelis Cant hier op gehoort, den eenen **verclarende** de ander ontkennende.

Niet spreekende hier over een decisive sententie, vint goet partien te accommoderen Dijnge **verclaerde** dat se hem vergaf sonder ijt te **verwijten**, hij seijde dat hij 't haer oock vergaf dat geseijt ware geven malcanderen hier op de hant, de **vergaderingen** heeft goet gevonden dat men dese hier bij sal laten blijven.

Is hier op de **vergaderinge** gescheijden.

Den 17 **januarij** 1646 is door uijtschrijven van onse hooge overheden gehouden biddach om godt te bidden dat sijn **godlijcken** majesteijt gelieve die tractaten van vrede nu aengevangen tot Munster, te segenen, en hem te dancken voor de overwinning van Hulst en de andere forten in de jare 1645 **verover**t, etc.

Den 21 **januarij** is gehouden kerckenraet na dat de **broederen** aengenomen namelijck uijt de Wercke Jan Arienzn Stam tot ouderling en uijt Werckendan tot diacon Wouter Bastiaenzn in den dienst bevesticht den 14 **januarij** afgaende Reynier **Vervoorn** schout en Gerrit Theunisse diacon.

Heeft Gerrit Theunisse sijn rekeninge gadaen van sijn ontfanch en uijtgaaf van 't jaer 1645 tot den 14 **januarij** 1646.

Den ontfanch was duijsent en drie en vijftich **gulden** acht **stuijvers** 12 **penningen**.

Daer en tegen den uijtgeef negen hondert vijf en 't sestich **gulden** 17 **stuijvers** 4 **penningen**, blijft meer ontfangen als uijtgegeven seven en tachtich gulden elf **stuijvers** 4 **penningen**.

Dese **penningen** sijn aen Jan **Vervoorn** nu tredende in sijn dienst aengetelt die se met hem heeft mede na huijs genomen waer af moet getogen worden **verlies** van een Franse croon en een rijxdaelder ontfange sijnde na de oude uijtgevinche 14 **stuijvers**.

Somma is den ontfangen die **Vervoorn** nu mede neemt 86 **gulden** 17 **stuijvers** 8 **penningen**.

Dit aldus gerekent en gesloten ten overstaen van de **broederen** present sijnde.

Johannes Vrechenius,
Ecclesiastes,

Pieter Damijszn
R. **Vervoorn**
Dit merck is gestelt
bij Jan Arien van Doveren

Pieter Korsten
Tonis Janse van Rijswijck
Jan Vervoorn
Wouter Bastiaenzn

Sijn hier op de **broederen** bedanckt voor haer dienst en de **vergadering** gescheijden, actum den 21 **januarij** 1646.

Den 25 januarij 1646 na dat eenige schoolmeesters na den dienst hadde gestaen, is eijndelijck tot schoolmeester van 't gerechte met approbatie des kerckenraets aengenomen, seecker meester Jacob Taets hebbende goede getuijgenisse van Ds. Ambrosio Houweningen predicant tot Almkerk bij welcke hij gedient heeft ontrent 6 jaeren en nu vertrocken was na 's Hertogenbos in 't weeshuijs, etc.

renvooi Heeft attestatie in gebracht van den Bosch den 20 **december** 1646

Den 25 maert is gecomen voor kerckenraet Jan du Jardijn schoenlapper alhier elders voor desen in dienst hebbende gelegen en heeft versocht dat hem seecker attestatie van 't gene hij den kerckenraet had voor te stellen mocht gegunt worden om die te gebruijcken als een middel waer hij sijn huijsvrou die 3 jaeren van hem is geweest terwijl hij in dienst sijnde gevangen lange tijt heeft geseten weder van Zutphen daer se tegenwoordich is herwaerts te doen comen. Kerckenraet verstaende dat hij voordeesen als hij diende in de chrijgen hadde litmaet geweest. Die siende sijn naersticheijt in gehoor heeft hem dit navolgende gegeven. Alsoo men gehouden is des waerheijt getuijgenisse te meer versocht sijnde soo is 't dat wij ondergeschreven opsienders der gemeente Christus tot Werckendam getuijgen, soo dat Jan du Jardijn voor ons is gecomen en heeft ons verhaelt hoe hij voor eenige jaren oock litmaet der gereformeerde kercke is geweest maer in den crijch soo is gedebouscheert en sodanigen quat leven heeft geleijt, dat hij nu sulckx overdenkende verclaert heeft voor ons een hertelijck leetwesen te hebben dat hij gevoelde van gode geroert te sijn over 't selve versocht op ons dat wij daer van wilde kennis nemen, ten andere seijde hij noijt van sinne te sijn bij sijn vrinden onder 't pausdom levende weder te comen, maer dat hij hier ter plaetse geseten sijnde was geresolveert met Godt en met ehre alhier sijn cost voor vrou en kinderen te willen winnen, belovende in gehoor van Godt heijligen naam en alle plichte van Godtsalicheijt hem naestich te sullen quijten, gelijk hij dan ten tijde van ontrent hande..... hem onbesprackt onder ons soo veel ons bekent is heeft gedragen, hopende dat Godt de here hem verder sal stieren op sijn **Goddelijcke** wegen sijnde eijndelijck dat hij dese getuijgenisse van dat wij hem sulckx hadde hooren verclaren, tot geen ander eijnde wilde gebruijcken ten principael als om sijn huijsvrou die om eenige redenen nu eenige tijt van hem is geweest te bewegen dat se sich wederom op dit versoeck wilde bij hem comen gelijk het dan recht en christelijck is.

Actum in onse vergaderich 25 meert, uijt name des kerckenraet J.V.

Den 27 meert gedaen visite door de predicant en Daen Corsten den 29 gedaen rapport dat uijtgenomen eenige clachte meesten in redelijcke vrede was gevonden.

Sijn tot litmaten opgenomen Corst Daenzn **jonge man** van hier, Anneke Ariens en Theuntje Ariens van der Stael.

Sijn in de kerckenraet gedachvaert, verschenen Anneke Thomas, Maij Theunis en Gijsbertie Willems, de wijl onder haer secker questie was ontstaen die nu voor de gerechten diende, waer uijt licht eenige swaricheden conden uijt ontstaen, soo is geresolveert haer tot accommodatie te brengen en is Anneke Thomas versocht dat om rust wille 't recht soude laten varen dat se behoorden te vreden te sijn, als Maij Theunis dese 3 dingen verclaerde, welcke sij voor ons verclaert heeft.

1. Dat se Anneke Thomas hout voor eerlijck die geen schult heeft tot geene eenige clappen soude gesecht hebben.

2. Dat geen acht slaende op 't geen geseijt soude sijn oock niet daer van gelooft.

3. Dat se belooft haer en alle eerlijcke luijden haer als te sullen defenderen.

Hierop is Anneke eijndelijck geacquieseert en hebben malcanderen de hant gegeven vergeten en vergeven.

Is belooft des ...dts sijnde, haer daer van copie te geven.

Is hier op de vergadering gescheijden en 't avontmael gehouden den 1 april.

Bejaerde gedoopt

Den 12 april heeft Aelbert Aelbertzn Cuijpers versocht, dewijl hij in sijn minderjaricheijt den **heijligen** doop vermits sijn ouders mennonist geweest sijn, niet en heeft ontfangen, en hij nu tot de gereformeerde religie gecomen sijnde behoude kennis uijt het lesen van Godts **heijligen** woort te krijgen, dat hij voor de gemeente door den **heijligen** doop de gemeente christi mocht wierden ingelijft.

De kerckenraet haer in contentement nemende, is hem sijn versoeck ingewillicht sij vermaent hem in het gehoor van Godts woort naerstich te oefenen, en is gedoopt donderdach den 12 april volgens de ordre en onse liturgie daer van sijnde.

Den 3 mej 1646 heeft Gerrit Antoniszn Stockman vertreckende na den Bosch voor hem en sijn vrou Catelijntje Antonis versocht attestatie, is hem na omvragen een vergunt, etc.

Armbussen.

Is voorgesteld dat men om redenen nu diende de armbussen te besien 't welck goetgevonden en den 5 mej namiddach is gedaen, en is bevonden de somme van in't geheel te sijn **87 gulden 7 stuivers 10 penningen**

Den 5 mej 1646 is meester Jacob Taets den 25 januarij voor desen tot schoolmeester alhier aengenomen, in sijn dienst getreden.

Is den 20 mej met attestatie van Zutphen alhier met dien gewoon gecomen Catharijna Thomas van Steefort om met hare man Jan du Jardijn (voor desen met attestatie van hier na haer getrocken, om met belofte van sijn voorige leven te beteren) waerom sij nu weder van hem geabsenteert hadde, haer tot sich te trecken, in vrede en stilheijt te leven en sij is van de kerckenraet tot litmaet aengenomen.

Den 25 mej heeft Marsilig Rotarig predicant tot Ethen neffens den predicatie alhier visitatie gedaen volgens gewoonte.

Den 28 junij gedaen visitatie en daer op den 1 juli 't avontmael gehouden aengenomen sijnde met attestatie Catharina van Steefort, huisvrouw van Du Jardijn van Zutphen.

Aert Gijsbertzn leggende op dese Ronduijt sijn vrou Claertje Willems, met attestatie van den Bosch

Met attestatie van Delft en Geertuijdenberch, aengecomen Geertruijt Pieters **jonge dochter**.

Is binnen gestaen Dirckje Ariens huijsvrouw van Arien Janzn mandemaker en heeft **versocht** ten andermael na dat se voorleden reijse was afgewesen om voor litmaet aengenomen te werden, de kerckenraet hebbende voor desen uijt de geruchten gehooft, dat dese vrou voor op de tonge van eenige geweest is, als of se haer niet eerlijck genoeg had gedragen, is haer aengeseyt dat een litmaet behoort te leven buijten alle suspicie, dat wel waer was, dat ons geen kennis van 't geruchte gebleken en ware soo antwoorde se dat se voor Godt en de gemeente op haer conse wel wilde **verclaren** dat se noijt met ijmant staende haer houwelijck eenige oneerlijckheijt had bedreven, buijten staende is goet gevonden dat men van den stoel sal opentlijck afvragen dat soo een **persoon versoect**, en dat soo ijmant in de gemeente weet in te brengen redenen waer toe men haer behoorde te weren, dat die sulckx in tijts openbare, etc.

Dit haer aengeseyt is tevreden geweest, dat sulckx geschiede, is hier op besloten soo niemant ijts inbrencht, dewijl maer geruchten voor desen hebben geloopen en sij nu een ruijme tijt soo lange sij hier gewoont heeft haer wel heeft gedragen, dat men haer tot de belijdenis sal toelaten.

En dewijl geen opspraeck en redenen voorquamen is Dirckxje Hendrickx met Jan Du Jardijn beijde belijdenisse doende tot leden opgenomen.

Is uijtgeschreven en opgelesen den biddach brief om te bidden dat Godt dese staet met een notable victorie geloofft te segenen, als oock de zake te Munster dese is gehouden den 4 julij 1646.

Den 15 julij, kerckenraet extra **ordinair**.

Is (geviteert sijnde) geccompareert Floris Jacobzn de Vries schepen, en hem voor gehouden sijn onbehoorlijck en haestich spreken waer hij op de biddach lestleden, onbeschaempt en onbevoecht in de kerckenraet comende seer haestich s.....de op de **predicant** om dat hij hem openlijck had bestraft over de roumaelen 't is sulckx dat de dootgraver 't kint van Floris begraven werdende in de kercke dat de gemeente bij een was om hooren lesen en singen uijt sijn last had geroepen dat die ter begraefnis geweest waren, soudén comen. 't geselschap vermeerden de kost **vermindere**n en welcke woorden den predicant, incomende om in 't heckentje te gaen sitten, hoorende en daer over sich geiriteert, heeft Floris **voornoemt** publijck bestraft en met een wat aengeroert van de roumaelen, na de predicatie Floris hierover gestoort, compt en schelt dan den predicant, dat hij op bruijloften en kermissen frequenteerde en dat hij daer om sijn selven mocht sien en liep doenmaels soo scheldende den kerckenraets camer uijt.

Hierover de **vergaderinge** t'onvrede en hem binnen doende comen op den 15 julij is hem ernstelijck sijn foute voorgestelt, en hem aengeseyt dat den kerckenraet oordeelde dat de **predicant** wel gedaen had in 't straffen van sijn sonden, dat hij een litmaet was die onder censurio stont dat hij met dat schelden niet alleen de **predicant** maer kerckenraet oock geraeckt had dat men 't verder sou brengen, soo hij geen satisfactie en schultkennissen dede na veel woorden over en weder sijn hem om op te antwoorden 2 dingen voorgestelt:

1. Of hij hem niet en onderwierp 't oordeel dese **vergadering**
2. Of hem niet leet was, dat hij den **predicant** gescholden had.

Hier op sich wat bedenckende en qualijck cunnende resolveren heeft gesecht, op 1. dat hij sich mocht onderwerpen op tweede dat hij van kermissen uijt haesticheijt had geseijt, niet houdende den **predicant** voor soo een die de kermissen frequenteerde, is hem gevraecht of 't hem niet leet was ?

Na veel weijgerens, om dat hij meende dat den **predicant** uijt passie sijn sonde bestraft had, en hem contrarie geseijt sijnde, seijde hem leet te sijn is hier op hem de hant gegeven en vergeven.

Is mede binnen gestaen Steven Pieters en hem over 't onordentlijck singen in de kerck sijn fouten bestraft als mede dat hij beschoncken was 't huijs gecomen 2 a 3 dagen na 't houden des **heijlig** avontmaels, was mede om 't onordentlijck singen ontboden **meester** Cornelis Cant, doch die weijgerde te comen, seggende dat hij niet meer stont onder kerckenraet, dat hij om die oorsaeck niet wilde comen is door Steven Pieters hem aengeseijt, dat hij soo doende hem als een lit afsweert.

Actum, den 15 julij als boven 1646.

Den 2 october 1646

De visitatie gedaen door de **predicant** en Jan Arienzn van Doveren ouderlinch en de gemeente in goede vrede gevonde.

Is daer op de 7 october het **heilig** avontmael gehouden.

Nota te memorie

Den 2 october 1646 is Zijke Schippers weduwe van Arien Schippers met de somme van 25 **gulden** bij mij gecomen, en versocht dat dese somme, die haer man in sijn sieckbedde den armen geset hadde, aen de armbesorgers, mocht werden behandicht om daer het noodich is gedistribueert te werden, welke somme ick, de kerckenraet is in haer presentie de diaconen den 4 october nacomende 1646 heb behandicht.

Is mede geresolveert dat die 50 **gulden** die de moeder van Willem Heuvel voor dese den armen gelegateert had, noch een half jaer ten lanchste aen Willem voornoemt op intrest midts obligatie en borch settende noch soude gebleven op sijn voorgaende veel voudich versoek en instantie.

Den 2 december 1646 gehouden **vergaderinge** over eenige saecke nae voorige gebede tot Godt

Is (meermalen gesproocken van de saeck van Cornelis Cant gewesen school**meester**) goetgevonden voor de kerckenraet geciteert sijnde hem af te vragen:

1. Of hij noch eijndelijck na dat hij dickwils aengesproocken was soo in 't heijmelijck als anders, niet en gevoelde na gedane kennis en berou eenich genegentheijt, om wederom tot de tafel des heeren waer van hij nu een ruijme tijt (dat is een jaer) was afgehouden toe gelaten te mogen werden.

2. Of hij niet beloofde alle haet en nijt af te leggen en gramschap van die personen, van welke hij wel geclacht heeft in eenige dingen verongelijckt te sijn.

3. Of hij sich niet onderwierp al soo danige ordre die de **vergadering** houden sal in het doen van contentement aen de gemeente dat is aflesen van seecker acte streckende tot wegnemen van de ergernissen soo ten aensien van 't gepasseerde als toecomende.

Hier op een weijnich buijten staende en ingeroepen heeft geantwoort op 't eerste: en dat het hem al lange verdrotten heeft, dat hij soo lange van de tafel heeft absent geweest.

Op tweede: insgelijckx, aengaende 't derde is hem een ontwerp van de acte voorgelesen (welcke sondach daer aen soude afgelesen werden) aldus luidende:

Wort de **christelijke** gemeente bekend gemaect, dat Cornelis Cant voordesen alhier schoolmeester een ruijme tijt van de gemeenschap van de tafel des heeren afgehouden, de kerckenraet heeft bekend gemaect sijn genegentheijt om, weder opgenomen te mogen werden tot het gebruijck des **heijligen** avontmaels, welke de **vergadering** in de vreesse des heeren overwoogen hebbende, eendrachtelijck heeft geoordeelt een goet en billich **versoeck** te sijn, te meer gehoort hebbende sijn belofte, om alle haet en nijt af te leggen die hij op eenige persoonen soude mogen gehadt hebben, of noch hebben, en sich als een christen en als een litmaet der gemeente te sullen dragen Godt en deselve om vergiffenisse biddende van gemisse, belovende oock sich te onderwerpen de kerckelijcke ordre soo heeft de kerckenraet goet gevonden hem weder aen te nemen, wort die halven de gemeente bij dese **vermaent** en **versocht**, alle ergernissen te willen weeren en dat sich niemant sal stooten daer aen, maer veel meer Godt dancken voor dese sijne goede genegentheijt die Godt in hem soude mogen gewrocht hebben.

Heeft hier op geseijt wel te vreden te sijn, hier op hebben de **broederen** des kerckraet elck hem de hant gevende, en den segen Godts toegewent.

Is gecompareert Elsken Eijmberts huijsvrouw van **meester** Bastiaen Moerman en haer voorgehouden, hoe nu een tijt geleden **verscheijde** geruchte onder 't volck hadden geloopt siende op eenige schijn van dieverijde 't welck om te ondersoecken, heeft de **vergadering** geoordeelt goet te sijn om haer te ondersoecken wat van de saecke sij, hier tussen stekende heeft geseijt in 't generael ontschuldich te sijn, en **vraachde** of wel ijmant van dese **vergaderinge** ware dien sij verongelijckt heeft ? en dat se geresolveert waere geweest iets te tonen al waer sij niet geciteert geweest.

Is gevraecht wie sij dan beclaecht sou hebben heeft geantwoort eenige litmaten kinderen als Jan Kremers soon en Maijke Leenderts soon en eenige andre maer geen litmaten.

Seijde oock tot haer **verontschuldige** dat vrijdach voorleden (door seecker soon de schepen ingeroepen om te sien of sij in 't schrijven niet 2 voor een hadde geteekent) sij comparante in presentie van 2 schepenen Dirk Janzn en Floris Jacobzn een heel gelach of geselschap had gevraecht, mannen secht nu waer heb ick 2 voor 1 geschreven, waer op sij souden gesecht hebben, neen wij seggen niet, dat oock **schepen** sou gesecht hebben, wij sien niet dat dit qualijck geschreven is, (de **vergaderinge** oordeelt dit van weijniger importantie) dat se haer rectificatie can inbrengen, maer inhoudicheijt dat se moeste bewijzen aengaende dier litmaten kinderen, antwoorde dat die kinderen snachts dickwils lang sittende, sij 't vier en brant hadt getekent en dat sij dat hadden niet **verstaen** waer voor die teckeninge was doch dat se die oock sou sien te **vercrijgen**.

Doch 't swaerste was dat secker out litmaet selve sou gesecht hebben, dat hij 't gesien hadde. Hier op **antwoorde** sij dat se dat noijt had gehoort, en oock niet waer was, dat het wel conde geschiet sijn dat se na haer gewoonte, alhier 8 schreven staen dat se dan set 2 't neffens een voor die negende kan een voor de deuten wat op elcke can een deut meer is, dat se anders noijt 2 geset had **versocht** oock dat de **broederen** wilden bij occasie de moeders, ledemaet, van die kinderen **voornoemt** vermanen haer kinderen te bestraffen en beter te onderrichten welke de **vergadering** in bedenckinge nam, hier op buijten staende.

Is goetgevonden haer aen te seggen dat de **vergadering** beoogen te meer om het seggen van dien litmaet (hier bekend) haer ontkennen en **verklaren** van de saeck, voor als noch beswaert was om haer te inst.....en, dat men die saeck, weder sou insien dat sij ondertussen haer soude bedencken, en soo se ijets tot rechtvaerdige van haer saeck conde vinden, dat men haer daer na sou hooren en is hier op weggegaen.

Is binnen gestaen Grietebuer, en haer aengeseijt, hoe dat de **vergadering** ongaerne had verstaen, dat sij soude hebben, bij andere buijten de plaets geclaecht dat men haer hier gebreck liet lijden dat se niet genoeg versorcht wiert van de armmeesters, welcke de diaconen haer aentreckende en haer daer over gemiscontenteert houden, heeft geantwoort onwaer te sijn maer dat dit de saeck was, dat se onlangs Andries de Backer alhier had versocht een brief voor haer te schreijven aen secker persoon te Claeswael woonende om een half schepel tarwe, en dat se 2 had ontfangen maer wegens van gebreck te lijden geclaecht heeft beloofd rectificatie van die mans hant te sullen inbrengen, waer bij contrarie sal blijcken en vermaent, haer voor sulcks te wachten.

Is binnen gestaen Isac Killar Engelsman, en hem voorgedragen dewijl hij nu eens en andermael was van de tafel geabsenteert van wegen dat rumeur en geroep van die dieverije, en wel geen beschuldigers waren gecomen 't geen hem, en die saeck soo bleef staen elck sijn opinie hebbende, of hij wel in couse soude verclaren ontschuldig te sijn, en daer op wel willen 't avontmael op ontfangen ?

Heeft geantwoort dat hij een siel had te bewaren, dat hij ontschuldich was doch om hem te bedencken, is goet gevonden hem tijt te geven tot de tijt der aenstaende visitatie.

't Welck hij aengenomen heeft hier op de **vergadering** na den gebede gescheijde.

Uijt name der **vergadering** Joh. V. Ecclesiastes

Den 16 december 1646

1. Alsoo in de **vergadering**, voorgecomen was, dat eenige quade geruchten nagingen Arien Joppen litmaet en geresolveert was hem na de saeck te ondervragen sijn hem voorgesteld dese 3 dingen, dat hij met seecker vrou **persoon** waer hij voor desen een kint hadt gehad, hier sijnde al te veel had gesien en gereijst te Gorcum, welck quaet bedencken gaf.

2. Dat hij Bamis voorleden een jaer op de selve dach als hij ten avontmael had geweest was gereijst na seecker dorp daer 't kermis was en met den backer alhier (paeps sijnde) noch onlanchs had geseijt met hem op de kermis gegeten en gesongen.

3. Dat hij in sijn eijgen huijs sou gesecht hebben soo die vrou van dat kint daer oock is ter plaets is soo heb ick alle 3 mijn vrouwen bij een.

Hier op gehoord seijde op 't eerste wel waer te sijn doch dat de moeder na 't kint quam sien dat hij geen quaet achter dencken had gehad en had hij ergernisse daer aen gegeven, dat hem leet was, tweede hem leet te sijn belovende niet meer sulckx te doen, 't derde ontkende hij gedacht of gesproocken te hebben, is geresolveert hem scherpelijck te bestraffen welck geschiet is, en hem aengeseijt, dat men sou in de visitatie sien hoe de saeck lach bij de gemeente en dat men dan hem sou seggen, waer na hij hem hadt te reguleren.

Is met eenen gesproken van **verkiezingen** van kerckenraet en niet wederstaende dit dobbel getal verkooren tot ouderlingen.

Jan de Graef, Cornelis Bastiaenzn Hoboken, Thijs van de Ham, Jan Janse van Loon uijt Werckendam .

Tot diaconen uijt Werckendam Floris Jacobzn, Arien Dircks Jan Stoffelse, Arien Huijgen uijt de Wercken is hier op de **vergadering** met den gebede gescheijden.

Uijt dit dobbel getal gecoren den 23 december 1646 tot ouderlingen met de meeste stemmen in 't openbaer Jan de Graef, Jan Janzn van Loon, ouderlingen.

Foris Jacobs, Jan Stoffelzn, diaconen en sijn bevesticht den 12 januarij 1647.

Afgaende Daen Corsten, Pieter Daenzn ouderlingen Jan Vervoorn, Teunis Janzn, blijvende, Jan Arienzn van Doveren, Wouter Bastiaenzn.

Is den 18 de visitatie gedaen door den predicant en Daen Corsten oudeling en daer van gedaen report.

Is daer op ('t avontmael den 23 sondach voor christdach sijnde den 25 december, dijnsdach) december, dijnsdach gehouden sijn om redenen voor verhaelt afgehouden Elskens Isac, Grietje Buijen en Arien Joppen.

Is in de vergaderinge voorgesteld seecker briefke van Velthuijsio predicant tot Hartichstfelt, versoekende ondericht.

Den 28 januarij 1647 sijn ontfangen 3 jaer huijshuijrt van predicants huijs alhier elck jaer 30 gulden uijt handen van Schilperoort, welcke penningen de diaconen ten dienst van den armen genieten.

Is eenparich besloten, dat voortaan alle jaer ('t eerste zijnde 1648 in januarij) sal ontfangen worden van de kerckenmeesters alhier, die alle jaer met Schilperoort hebben te rekenen, is dit Schilperoort bekent gemaekt, welke antwoorde met de kerckenraet eerst te willen spreken.

renvooi 50 – 33 – stont op den quit van Schilperoort.

Den 13 januarij 1647

Hebben haer rekeningen gedaen Jan Vervoorn en Theunis Janzn Rijswijck diaconen van den jaer 1646, en bedraecht den ontfang soo uijt de arbussen als 't geene in de kerck ontfangen is, negen hondert een en veertich gulden, 9 stuijvers 4 penningen den uijtgeeff daer en tegens acht hondert elf gulden 4 stuijvers 2 penningen, blijft meer ontfangen als uijtgegeven hondert dertich gulden, 4 stuijvers, 2 penningen, heeft dese penningen overgelevert aen Wouter Bastiaenzn sijn navolger.

Dit aldus gerekent en gesloten, ten overstaen van de broeders.

Heeft Theunis Janse Rijswijck overgelevert van de saecke en 't dootcleet de somme van 19 gulden van 't jaer 1645 en '46 ontfangen.

Joh. Vrechn. predicant

Tomas Jansen van Rijswijck

Dit is 't merck van Jan Ariens van Doveren

't Merck van Jan de Graef

Jan Jansen van Loon

Pieter Daenzn

Wouter Bastiaensen

Daen Korsten

Jan Stoffelen

Floris Jacobsen de Vries

Den 25 januarij 1647 sijn de arbussen geopent in alles bevonden de somme van 100 en 2 gulden.

Tot Gerrit Janzn 13 gulden 12 stuijvers. Op de Reduijt 24 gulden 14 stuijvers.

Bastiaen Joosten 40 gulden 17 stuijvers. Tot Denijs Lambertzn 1 gulden 5 stuijvers.

Den 17 februarij heeft Jacob Arienzn van den Heuvel de diaconije gemaect 30 gulden 4 stuijvers namelijk 8 ducats en 2 rijxdaelders dewijl hij cranck was en sijn verstant noch hadde, 't welck van Floris Jacobzn, diacon in de kerckenraet is aen de armbesorgers overgelevert.

Den 24 meert 1647 is in den **vergadering** gelesen seker schrijvens van Ds. Hermanno Schevenhusio waer bij sijn **edele** versoect dat volgens sijn declaratie over eenigen tijt de diaconen toegesonden, welke door **vergetelheijt** was in 't kistje geleijt nopende de ter costen bij sijn **edele** verschoten ten tijde van sijne **verscheijde** reijssen gedaen in de Hage om te bevorderen de proceduren van de armen alhier aengaende 't mannengoet, hem mochten worden gerestureert sijn **penningen** ter somme van 51 **gulden** 18 **stuijvers** 8 **penningen** aengesien 't recht nu was geeijndicht en 't mannehuijs gesticht.

Soo heeft de **vergadering** verstaende sulckx billick te sijn hem dat ingewillicht sijn aen Daen Corsten door Wouter Bastiaense de **penningen** gegeven, bij hem te memorie.

De quitantie ra.....de

Den **vergadering** der kerckenraet den lesten meert 1647 op de naest voorige acte gelet hebbende, hebben geoordeelt niet ondienstich te sijn Ds. Schevenhuijsen aengesien 't recht van wegen 't mannengoet was geeijndicht, te meer dewijl sijn **edele** alst proces eerst sijn aenvanch nam, beloofde selfs op sijn eerste te reijssen mits dat hem de reijscosten werden gerestitueert niets te willen voor sijn moijte nemen, ten waer dat proces wel uijtviel tot profijt van de armen, dat hij het dan stelde aen de **broederen** de **broederen** dit **overwegende** hebben hem toegesonden 4 rijxdaelders met 2 a 3 vogelen tot een **vereeringe**, en dit is hem toegesonden den 1 april 1647, door missive.

Den 20 april 1647

Is na gedaene rapport door den **predicant** en Jan A. de Graef ouderling in de visitatie der ledematen, goedgevonden dat Arien Joppen en Elske Eijmberts om voorige gemelte redenen van de tafel des **heeren** afgehouden, om redenen weder sullen toegelaten worden ter tijt en wijlen in de sacke van Elske voornoemt naer der openinge blijckt.

Sijn aengenomen tot leden, Arien Jacobzn Heuvel, Miechiel Cornelis, Jan Janzn Teuwen, Hendrickje Jacobs, Grietje Willems, en is den 21 des **heeren** avontmael gehouden.

Den 11 junij 1647

Sijn hier **verschenen** de visitatores classic, Ds. Broeckhuijsen en Ds. Vrechum hebben de **vergaderinge** in recommandatie gegeven de schole van He..... de **verbrande** plaetse van Abbenbroeck in de classie Brielana, en den opbou van Leijtsendam.

De **vergaderinge** aengenomen hebbende hebben geresolveert te geven 7 **gulden** 10 **stuijvers**, is dit mede gegeven om geleverd te werden door de handen Ds. J. Vrechemij den 24 junij in de classie.

Quod factum.

Den 3 julij 1647, kerckenraet.

Na aenroepinge van **Godts heijligen** naem en lecture van eenige voorige acten, hebben den **predicant** en Jan Jansen ouderlinch gedaen rapport van de visitatie der litmaten voor het **heijligen** avontmael den 7 julij toecomende, de gemeente in redelijcke rust en vrede gevonden, behalven eenige clijne disserenten welke onderwege ter weder geleijt sijn.

Sijn de naemen van die voor ledematen **versochten** opgenomen te worden, bekent gemaect.

Heeft versocht binnen te staen Geraert van den Oever secretaris alhier, en heeft seecker schrift overgelevert waer bij hij is clagende over eenich ongelijck en injurie hem aengedaen bij Beatris van Houweningen, weduwe van **Johannes Petrus** Houweningen.

Dat se namentlijk binnen Bommel soude in presentie van eenige getuijgen geseijt hebben dat den Oever rekeningen bij hem op seecker tijt gedaen heeft, soude sijn geroujeert, gelijk 2 dochters ledematen tot Bommel verclaren onder haer hantteijckeningen uijt haer gehoort te hebben.

Waer uijt hij van den Oever sich sustineert soo sulckx waer ware, dat hij mainedich en niet weerdich soude sijn sijn ampt te betreden wil derhalven dat se dit sal bewijzen.

Sij hier op gehoort seijt voor eerst nopende straetgerucht vals te sijn, maer dat sij te Bommel den Oever nieten aensprack om gelt, welcke haer daer over qualijck bejegende is groot straetgerucht opgeresen, maer aengaende de saecke selfs verclaert niet te weten dat se dat gesecht heeft, niet meer als se van haer doot weet.

Wetende dat se sou gesecht hebben dat Willemke Jacobs ouders van den armen soude geleeft hebben, welck van den Oever ons versocht dat wij Beatris Gerrits soude afvragen.

Heeft mede geantwoort niet te weten geseijt te hebben doch soo sij geseijt soude hebben 't kan wesen en is haar sulcx leet als een saeck die haer niet aenen gaet, nopende 't leste seijt als noch niet te weten gesecht te hebben en soo se het gesecht hadde seijt niet te cunnen bewijzen verclaerde voor soo veel haer belancht dat se hem hout voor een eerlijck man en christen mensch, de kerckenraet dit voor te dragen en in malcanderen een goet harte te sullen toedragen dit is van wedersijde in ons presente geschiet hebben malcanderen de hant gegeven te sullen aanemen gelijk boven verhaelt is.

Is hier op de vergadering na danksegginge gescheijden den 3 julij 1647.

Uijt naem des kerckenraets J.V.

Julij 1647

Den 6^e sijn tot ledematen opgenomen belijdenis des geloofs doende Theunis Aertzn van Doeveren en Teuntje sijn huijsvrouw Cornelis Isbrantzn, Cornelia Peters **jonge dochter** van Geertrudenberch en Jacobje Egberts **jonge dochter** van Werckendam.

Sijn met attestatie aengecomen Nicolaes Pieter Vlieger en Barbara Carels sijn huijsvrouw van Dordrecht als oock Grietjen Ariens van der Maes met attestatie van Geertruijdenberch is daer op de 7 julij het **heijlig** avontmael gehouden.

Den 15 september 1647

Is binnen gestaen Lijsbeth Cornelis clagende over eenich ongelijck haer aengedaen bij Leijchen Huijgen beijde litmaten, dat namentlijk Leijchie voornoemt van Lijsbeth Cornelis afijste eenige schult welcke Lijsbet voornoemt ontkende aen Leijchie schuldich te sijn seggende des noots sijnde met eede te willen verclaren haer de schult betaelt te hebben, is Leijchie voornoemt gehoort en afgevraecht of se te boek had geset. Heeft gesecht neen maer bij memorie wel te weten (namelijck een schepel tarwe) niet betaelt te sijn willende oock des noots sijnde verclaren, etc. Hier over veel woorden vallende had Leijchie geseijt sou 't gij dat willen verclaren soo sou 't gij wel meer doen, etc. Eijntelijck de vergadering des kerckenraet siende dat dit op een voor 't gerechte soude moeten aencomen, daer den eenen den iets doende die anderen soude gecondemneert worden en alsoo de geboren onrust toch blijven, sijn verscheijden voorslagen van accommodatie gadaen, onder ander dese, en die is geapprobeert van de vergadering en de partijen dat Lijsbet de helft van de schult dat is 25 stuivers sal geven aen de armen die dan recht heeft soude aelmoes ontfangen van de gode.

Ondertussen beloove se van wedersijts de saeck als niet gedaen of geschiet te sijn te sullen houden alle onmin en twist in 't vier der liefde te begraven hebben malcanderen de hant gegeven en sijn soo gescheijden.

Actum als boven.

Den 5 october hebben den **predicant** en Jan van Doveren van de visitatie der ledematen gedaen rapport, en dewijl ouderlingen haer voor quam Isac Hillai de welcke van den 2 december 1646 om seeckere dingen (daer van in voorige acte van gesecht is) van de tafel was geabsenteert welcke noch tot dese tijt te niet waren gebleken, en eijste een attestatie om te mogen aen de Dusse communiceren alwaer hij nu met de woon ware **vertrocken**, is hem geseijt te moeten comen voor kerckenraet en **verclaringe** aldaer doen.

Waer op geresolveert is hem te geven soo een attestatie, Isac Hillai Engelsman is een litmaet der gereformeerde religie weestich in 't gehoor van **Godts heijligen** woort en vroom van leven soo veel als bekend is, de welcke voorleden reijse om eenige intecidenten van de tafel absent is geweest, en dewijl in die tijt oock voor en na ons geen blijkende rede is voor gecomen welcke bewesen die dingen die hem na gingen, soo heeft de **vergaderinge** goet gevonden hem toe te laten op sijn **verclaringe** van onschult willende daer op 't **heijlig** avontmael ontfangen. En dewijl hij nu aen de Dusse ondertussen is gecomen met ter woonich sullende **broederen** opsienders hem gelieven toe te laten en onder haer opsicht aen te nemen.

Actum desen october 1647, etc.

Dit heeft de **vergadering** wel bevallen.

Is na eenige openinge van sommige dingen van minder inportantie en aenneminge van dese nieuwe leden, gehouden Jenneke Beerende **Jonge dochter**, Aelbert Aelbertzn en sijn huijsvrou, Trijntie

't Avontmael daer op den 6 october 1647

Na dat den lesten november 1647 in ondertou waren opgenomen Arien Jans Cloots met Shijke Wouters en dat op den naest volgende dach 't eerste gebont ontfangen is door schout en schepenen comende copie van seecker acte voor 't gerecht gepasseert, den **predicant** aengesijt uijt naem van Corst Bastiaenzn, **jonge man** alhier woonende die seijde aen haer **verlooft** te sijn, dat de gebode mochte werden gestut, waer op de **predicant** antwoorde dat te sullen nacomen maer op dat de luijden niet te lange mochten opgehouden werden dat se in 14 dagen tijts de saeck banck vast souden maken en afdoen op dat de kerckenraet mocht sien eenige redenen van 't ophouden te meer dewijl de vader van de bruijt diacon sijnde **verscheijde malen** had geclaecht over den jongman dat hij sijn dochter hadde belogen met valse geruchten soo hij seijde, 't welck sijn dochter ontkende en en dewijl (int naem vaaders) de jongman om te accorderen had een somme gelts geeijst, soo heeft de vader aen de **vergaeringe** raet gevraecht wat hij best doen soude is hem geraden te wachten wat 't gerecht sou oirdelen.

En soo hier geen vonnis wordt gewesen met copie van de stucken te **versoeken** recht op een ander. etc.

Den 19 december 1647 na gedane visitatie door de **predicant** en Jan Jansen ouderlinch, en rapport daer van aen de **vergaderinge** der kerckenraet, is tot litmaet opgenomen Willem Dirckzn en Jacob Dircxzn, en sijn vrou Anneke, en Petronella Rietvelt.

Is gesproocken van de **verkiesinge** van een ouderlinch uijt de Wercken en diacon uijt Wercendam, is genomineert dubbel getal Jan Pauluszn, Theunis Croon ouderlinch Jan Pauluszn, diacon Arien Dirckzn.

Den 5 **januarij** is gehouden kerckenraet

Alsoo Jan Willemzn komende met Wouter Bastiaenzn en Gerrit Janzn en Willem Bastiaen, Claes Krijnen etc. in compagnie naginck van eenige vogelen stilswijgens uijt de koijs na huijs genomen te hebben, waer over hij voor een dief wiert gescholden en alsoo groote ergernisse onstaan was is goet gevonden hem te citeren 't welck gedaen sijnde, heeft bekent qualijck gedaen te hebben dat hij 't had **verswegen**, is na gedaene bestraffinge aen hem van de tafel des heeren afgehouden.

Is daerna geoordeelt best te sijn dat men die **persoonen** boven genoemt (hoewel de 3 leste geen litmaten sijnde, soude ontbieden en de **versoeninge** coram in 't werk stellen met **versoeck** dat die mannen hem sijn misdaet **vergoeden** wilden de ergernisse afleggen en sijn eer soo wel in haer was voorstaen 't welck sij alle hebben beloofd behalve dat Claes Crijnen absent sijnde) hadde beloofd te vrede te sijn heeft beloofd Jan Willemzn hem te sullen wachten van alle quaet is hier op de **vergadering** gescheijden.

Den 12 **januarij** 1648

Nadat Jan Pauluszn tot ouderlinch in plaets van Jan Ariense van Doveren en Arien Dirckzn tot diacon in plaets van Wouter Bastiaenzn in haer dienst waren bevesticht is de rekeninge gedaen den 12 heeft Wouter Bastiaenzn diacon sijn rekeninge gedaen ende bedraecht den ontfanck soo uijt de armbussen, rente, als in de kerck 1200 **gulden** en 22 **gulden** en 12 **stuijvers**. Den uijtgift is bevonden 800 elf **gulden** 19 **stuijvers** blijft meer ontfange als uijtgegeven 400 **gulden** en 10 **gulden** en 3 **stuijvers** heeft dese **penningen** overgegeven aen Floris Jacobzn dit aldus gesloten en geteekent, den 12 **januarij** 1648.

Jan Jansen van Loon
Hantmerk van Jan van Doveren
Jan Ariensen Stam
Adriaen Dirckssen de Heer

Johan Vrechemig
't merk van Jan de Graef
Floris Jacobsen de Vries
Adriaen Dirckzn de Heer

Den 25 **januarij** 1648 hebbende armbesorgers met den **predicant** de armbussen geopent en bevonden in alle de herbergen de somme van 184 **gulden**, 5 **stuijvers**, **penningen**, etc.

Per memorie

Nadat in **november** lestleden de houlijckxgeboden waren voor den 1 reijse gagaen tussen Arien Cloots en Shijke Wouter, en de selve gestut en gerechtelijck opgeseijt door Corst Bastiaenzn.

Waer op tot **antwoort** was gegeven dat se moesten in de tijt van 14 dagen de saecke bankvast maken om openinge en densie van de vader te hebben of dat we soude voortgaen, is hier de saeck afgedaen voort gerecht en door appel gedaen voor de vierschaar van Zuijthollant te Dordrecht en daer oock afgedaen soo is op de ordonnatie van de vierschaar voornoemt het 2de voortgegaen, hier op weder appel gedaen sijnde is goet gevonden dat men partijen sou souden te **veraccorderen**.

't Welck geschiet is door 't **versoeck** van Johannes Vrechenius predicant alhier ten overstaen van 3 ge onpartijdige mannen als Dirck Janzn Gelder, Cornelis Michielzn IJsbrant Arienzn de Vries, als mediateurs tussen beijde op dese manieren.

Accoort getroffen tussen Corst Janzn **jonge man** en Sijke Wouters **jonge dame** beijde alhier woonende, en dat door tussen spreekken van de predicant Dirck Janzn Gelder, Cornelis Gielen, IJsbrant Vries, op dese manieren.

Alsoo men uijt cracht van alle hare christelijcke **vermaningen** schuldich is na vrede en gerustheijt te trachten om alle onheijlen en swaricheden voor te comen, soo is 't dat wij Corst Bastiaenzn en Shijke Wouter in **verweer** stude voor den politijq rechter nopende 't stuten en ophouden van houwelijckse proclamatie tussen Arien Janzn Cloots en Shijke Wouters voor gegaen renunucierende alle gepasseerde acten soo in 't prive als publijck voor den rechter gedaen, comen **ende verclaren**, en dat door inductie van onpartijdige vroomen luijden die door goeden over gedreven stude van vaderssijs ons hebben bewogen om te **verclaren** gelijk wij doen midts desen voor eerst dat oock Corst Bastiaenzn sonder de saecke van ons different te principalen of ten aensien van eenige omstandicheden te roeren of in 't minste op te h..... **verclare** en houde de voornoemde Shijke Wouters voor een eerlijcke dochter niet gelovende noch aennemende 't geen ick voor desen door eenige quagen sou mogen hebben geloofd en dewijl haer genegentheijt mij **persoon** nu niet en is gelijk ik me voor desen wel soude hebben laten voorstaen mach wel lijden dat se in den staet des houwelijckx aen de ingeschent waer op Sijke Wouters oock mede sonder enich different of circumstantien op te halen om vrede en gerechticheijt selve van ons recht afstaende **verclare** gelijk ick **verclare** mits desen den **voornoemde** Corst Bastiaenzn voor een eerlijck jongman belovende van wedersijde ick Corst Bastiaenzn en Shijke Wouters in 't gemeen op malcanderen niet meer hebben te pretenderen oock malcanderen noch met woorden noch wercken in 't minste noch in presente noch in absente te sullen injurieren noch geen quade opstevende tegen die tussen beijde soude mogen comen te sullen lichtelijck gelove geven, belovende malcanderen niet te sullen moles-teren noch malcanders vreden en megen.

Oock dat wij wedersijts alle processen en pleijdoijen sullen sleuijten, belovende verder dat alle schriften weder sijts tot injurien van pertien gepasseert in **vergetenheijt** sullen werden gebracht als niet geschiet, belovende verder dat de costen die alrede gedaen sijn wedersijts sullen werden gecompenseert en dat wij ons onderwerpen soodanige censure en straffe van meijnedicheijt, als oock een amende van 20 pont clarens 't eendarde part voor den officier de 2 andere parten voor den armen te sullen geven welck schrifte wij gelesen hebbende en ge-approbeert, beloven wedersijts na te comen **waarom** wij 't selve te goeder trouwe hebben ge-teeckent met onse assistenten en vrinden, als oock met de mediateurs onderteeckinge ect.

Den 27 **januarij** 1648 sijn van dese acte gemaect 2 gelijk lujdende afschriften elcke partije een hebbende dit is gepasseert ten huijse van Dirck Janzn Gelder is in aller presentie na de onderteijkinge.

Godts naem aengeroepen en met een dronck wedersijts **overgebracht** tot tijcken van vrede, de **vergaderinge** gescheijden.

De **vergaderinge** des kerckenraet heeft goet geoordeelt dat men dese minute van de acte sal te boeck setten om in niecomende te dienen.

Den 7 april

Gedaen visitatie door de **predicant** en Jan Pauluszn ouderlinge tot het aenstaende avontmael den 12 april 1648.

Heeft **versocht** attestatie Maijke Jans, vertrocken op Sleeuwijk uijt de Wercken.

Aengenomen tot leden Anneke Crellis, Stijntje Wouters.

Den 29 april **vertrocken** met attestatie Arien Coppen, Dijngetie Hendricks en huijsvrouw.

Den 29 julij gedaen visitatie door den **predicant** en Jan de Graef

Is rapport gedaen van de visitatie den 4 julij en sijn **versocht** eenige attesstatien van **persoone** die **vertrocken** na elders als namentlijk, Dirck Hendrickzn van Utrecht geweest soldaet hier op de Reduijt en Wouter Theunissen gaende wech woone na Herdinxvelt, welcke toegestaan is.

Den 29 **september** gadaen visitatie door de **predicant** en Jan Jansen en daer op den 4 oktober na rapport van de visitatie gefonden calmte.

Den october 1648

Is in de **vergadering** **verschenen** Geertruijt Peters litmaet **versoekende**, dewijl eenige scheltwoorden en qustien gevallen waren van haer man Jan Janzn tegen Pieter Dammeszn en Bastiaentie sijn huijsvrouw beijde ledenmaten, dat de **vergadering** geliefde de saeck te middelen te meer om dat Pieter Dammessen alrede met **meester** Bastiaen Moerman **secretaris** in de Wercke en substituijt schout in Werckendam geconsulteert hadde en geclaecht over ongelijck en gewelt dat den **voornoemde** Jan Janzn hadde gedaen cloppende en..... etc.

Eijsende den man uijt het huijs, waer over gerechtelijck was aengesprooken soo hij sulckx staende wilde houden om sijn recht daer op te wachten te Dordrecht dit soo staende en om meerdere swaricheijt voor te comen is goet gevonden dat men partijen sal **versoecken** te **verschijnen** voor de kercker**raets** **vergadering** welck geschiet sijnde ende woorden wederseijts dat Pieter **voornoemt** hem sulckx **vergeve** **verclarende** man en de vrou **voornoemt** voor eerlijck luiden belovende dewijl door cholde geschiet was sulcux niet meer te doen, is hier op **vergevinge** met hanttastinge geschiet, en de **vergaderinge** gescheijden.

Den 30 **november** 1648

Is in de **vergaderinge** **verschenen** Lijsbet Cornelis en claechde over seecker ongelijck haer aengedaen van Anneke Beerende (bijden ledenmaten) dat namelijk Anneke soude **verweten** hebben dat Lijsbet seecker cleet of jack, die se haer geleent had om uijtewassen hadde **verruijlt** of ontleent en verandert en alsoo haer eijgen goet niet had gerestitueert, nemende dit alsoo in forme van beschuldige van diefte bekende Lijsbet als Anneke op de volle straet, en daer na in seecker huijs haer dit te laste leijde, dat se uijt hevicheijt haer een slach gegeven had.

Verclarende dat onschuldich was, hier op de andere ontboden, en aende gehoort sijnde is goet gevonden seecker andere vrou 's **persoon** te vragen die eenich kennis van saecke hebbende wat openinge soude geven welck gehoort en de circumstantien van alles **overwogen** sijnde is eenparich geoordeelt, dat Lijsbet bestraft sal worden over haer gedrach slaen en dewijl men in Anneke mede fouten sach nopende 't cleet

Is geresolveert dat Anneke 't selve sal laten onder de kerckenraet die 't behandige sullen aen die **persoon** die 't met recht toecompt, en dat sij sal bekennen gesondicht te hebben uijt onwetenheijt, en dat se Lijsbet haere foute van slaen sal **vergeven**, midts dat Anneke sal als een boete die haer wert opgeleijt den armen een croon of rijxdaelder geven, en dat semende recht sullen absenchen van de tafel.

Hier op hebben se malcander de hant gegeven van tevreden te sijn, en alles te sullen **vergeven** en **vergeten**.

Actum desen 30 **november** en is na aenroepinge van Godes **heiligen** naem de **vergadering** gescheijden.

Den december 1648

Is gedaen visitatie der ledematen nieu aengenomen Zara van Almkerck dienstmaecht tijgenwoordich tot Rijnier Vervoorn.

En het **heijlich** avontmael gehouden den 28 december sijnde den 3de christdach sondach.

Is gesproocken van **verlichtinge** van kerckenraet, sijn genomineert dese ter ouderlingen Cornelis Bastiaense van Gorcum met Bastiaen Bastiaense dese ter diakonen Theunis Janse Schilt, Cornelis Croon.

Om in de jaere 1649 hantdienst aen te vangen, sijn daer op bevesticht den 17 **januarij** 1649.

Den 17 **januarij** 1649

Hebben gedaen haer rekeninge Floris Jacobuszn en Jan Stoffelzn diaconen nadat Bastiaen Bastiaenzn en Cornelis Bastiaenzn van Gorcum, in plaets van Jan Janzn van Loon en Jan Arienzn de Graef ouderlingen afgaende en Cornelis Croon en Theunis Jansen Schilt diaconen in plaets van Floris Jacobzn en Jan Stoffelzn afgaende ware bevesticht, van den jaer 1648, is bevonden den ontfanck soo van rente als uijt de armbussen en 't gene in de kerck is ontfangen, te weten twee duijsent seven en tachtich **gulden** 10 **stuijvers**.

Den uijtgeeff negenthien hondert vier en 't seventich **gulden** twee blancken.

Blijft meer ontfangen als uijtgegeven, heeft dese **penningen** overgelevert aen Arien Dirckzn hondert 13 **gulden** 8 **stuijvers** 8 **penningen**.

Dit **algemeen** gelesen en geteeckent den 17 **januarij** 1649

Johannes Vregeuius

't merck van Jan Ariense de Graef

Jan Jansen van Loon

't merck van Cornelis Bastiaens

van Gorcum

't merck van Cornelis Cornelis Croon

Jan Pauwelsen

Bastiaen Bastiaens

Adriaen Dirckssen

Thonis Janzn Schilt

Jan Stoffelsen

Floris Jacobsen de Vries

Den 13 **februarij** 1649 sijn de bussen geopent bij de **predicant** en Arien Dirckzn en Theunis Janzn Schilt diaconen is de somme bevonden in't geheel 75 **gulden** 1 **stuijver**.

6 **gulden** 4 **stuijvers** op de Reduijt,

23 **gulden** tot Gerrit Janzn

19 **stuijvers**, 30 **gulden** 7 **stuijvers** tot Willemk,

12 **gulden** 18 **stuijvers** 8 **penningen** tot **meester** Bastiaen,

3 **gulden** 11 **stuijvers** tot Maijke Ariens.

Den 30 meert 1649

Gedaen visitatie door den **predicant** en Jan Paulus ouderlinch sijn met attestatie tot leden aengenomen van Gorcum, Elisabet van Riebeeck huijsvrouw van den **predicant**, Machtelke Peters weduwe van Geetruijdenszn Adriaen Cornelis van Hardinxfelt huijsvrouw van Arien Jacobzn van den Heuvel.

Is het thans gedaen rapport aen de kerckenraet

En 't **heeren** avontmael gehouden den 4 april 1649.

Is aengenomen Barber Cornelis.

Den 6 julij 1649

Na dat de visitatie der ledematen was gedaen door den **predicant** en Bastiaen Bastiaensen ouderling, tot nieu aengecomen leden en opgenomen namelijk Levina van der Sluijs met attestatie van Amsterdam en Judite Ariens van Lerbroeck, is daer op 't **heijlig** avontmael gehouden.

Den 10 october.

Na den voorgaende visitatie gadaen door den **predicant** en Cornelis Bastiaenzn ouderling, en tot nieu aengecomen ledematen Belijke Hendrickx, Claes Huberts, door belijdenisse, en sijn huisvrouw Pleuntie Hendrickx met attestatie van Almkerk, als oock Jenneke Seger na voorige ondersouck haers leters met attestatie van Meeuwen.

Oock met attestatie van Gijsen Oukerck, Baltus Hendrickx en sijn vrou aengenomen.

Den 10 november 1649 bussen geopent door Arien Dirckx en Teunis Jans Schilt **diaconen** in presentie van de **predicant** en gevonden aen gelt 9 **gulden** 6 **stuijvers** op de Reduijt, 33 **gulden** 10 **stuijvers** tot Gerrit Janzn, 41 **gulden** 11 **stuijvers** tot Willemke La.....s, somme 84 **gulden** 1 **stuijver**.

Den december 1649

Na gedane visitatie door den **predicant** en Jan Pauluszn ouderling, is het **heijlig** avontmael gehouden den 26 dier sondach den 2de christdach sijn genomineert tot ouderling uijt de Wercke Baltus Hendricks en diacon uijt Werckendam met meerderheijt der stemmen **vercosen** Arien Willemzn en den 16 **januarij** bevesticht Cornelis Croon, Theunis Cornelis 1650 blijvende Cornelis Bastiaenzn, **Bastiaen** Bastiaenzn.

Januarij den 28 1650

Heeft sijn rekeninge gedaen Arien Dirckzn de Heer diacon (in sijn plaets comende Theunis Janzn Schilt en ouderling Jan Pauluszn ouderling in sijn plaets comende Baltus Hendrickzn) van den jare 1649, is bevonden den ontfanck soo uijt de kerck als rente en arbussen de somme van duijsent een en vijftich **gulden** 5 **stuijvers**.

Den uijtgeeff daeren tegen ter somme van 800 seven dertich **gulden** 9 **stuijver**, blijft meer ontfangen als uijtgegeven de som van 200 veerthien **gulden** 5 **stuijvers** en een blanck welcke som Arien voornoemt heeft overgestelt in handen van Theunis Janzn Schilt, aldus gesloten en geteijckent den 22 **januarij** 1650.

Johannes Vrechnis
Bastiaen Bastiaenzn
Thonis Janzn Schildt
't merck van Cornelis Croon

Jan Paulussen
Baltus Hendricx
Adriaen Willemsen
Adriaen Dirckssen de Heer

Den 25 december 1650.

Na gedaene visitatie het **heijlig** avontmael gehouden, aengenomen Arien knecht tot den Dooreman en juffrouw Gertruijt Rietvelt is gesproken van den electie der ouderlingen en diaconen sijn uijt dubbel getal **vercoren** en na proclamatie bevesticht tot ouderlingh Wouter Bastiaen en IJsbrant Ariens tot diacon Theunis Arienzn van Doveren en Gerrit Marcelis van den Oever.

Afgaende Bastiaen Bastiaensen, Cornelis Bastiaensen, Theunis Janzn Schilt

Den januarij 1651

Hebben haer rekeninge gedaen Theunis Janzn Schilt en Cornelis Croon diacon van den raete 1650 Is bevonden den ontfanck uijt den kerke des giften en uijt den arbussen de somme van 979 – 15 – 14 **penningen**, den uijtgift bedraecht 94 – 14 – 6 – welke somme Theunis heeft aen Arien Willemzn overgelevert aldus gesloten getekent en ondertekent deses 22 **januarij** 1651

Johannes Verchenius **predikant**

Baltus Hendrikzn

‘t merk van Cornelis

Bastiaen van Gorcum

Adriaen Willemsen van den Heuvel

‘t merk van Teunis Cornelis van Doveren

‘t merk van Cornelis Croon

Thonis Janzn Schildt

IJsbrandt Adrianus de Vries

Wouter Bastiaensen

Den meert sijn de bussen geopent en bevonden:

1. Op de Redout 12 **gulden** 6 **stuijvers** 8 **penningen**
2. Tot Gerrit Janzn 47 **gulden** 8 **stuijvers**
3. Tot Maijken Ariens 8 **gulden** 10 **stuijvers** 10 **penningen**
4. Tot Denis Lambertzn 37 **gulden** 10 **stuijvers**
5. Tot **meester** Bastiaen 10 **gulden** 7 **suijvers**

De somma 100 – 16 **gulden** 4 **stuijvers**.

Den 6 april 1651

Na gedane visitatie der ledematen door den **predikant** en IJsbrant Arienzn de Vries **ouderling** en dat met attestatie was aen gecomen Teuntje Jacobs vrou van Barent Hendrickzn **woonende** in de Wercke, met attestatie van Leerdam is raport gedaen van eenige voorvallen swaricheden welke voor de kerckeraet op dese manieren sijn afgedaen.

1.

Is binnen gestaen Denis Lambertzn welke neffens sijn vrou Ereke in de visitatie clachten deden tegen Gerrit Marcelis van den Oever, tegenwoordich diaken als dat hij haer de neeringe en welvaert ontrocken en alsoo ‘t broot uijt de mont nam, namelijk dat hij hen int **vercopen** van sijn huijs had beloofd de heeren van Dort die tot sijnen logeren soude hen niet onttrecken en dese nu contrarij. Hier op den Oever aengesproken heeft gerepliceert, dat de heeren selve aen hem verschijde malen hadde **versocht** en dat hij de heere had aengesproken om bij haer int logement te willen blijven dit toe staende is ‘t gebeurt dat den dijkgraef Halling en van der Hult bij occasie hier sijnde. Heeft de Oever **versocht** dat de heeren daer over of de saeck soo niet en lach mochten nu present aengesproken werde ‘t welck geschiet is. Ende sij hebben **verclaert** dat de saeck soo lach, dat hij op sekere tijt na haer believeen niet sijnde wel geaccomodecht selve den Oever aengesproken hebben en **versocht** te sijnen huijse te mogen gedefrogeert worden welck hij na eenige excicte aen nam.

Dit is Denijs Lambertzn aengeseyt en antwoorde wij oordeelde beter te weten en dan mosten de heeren seggen waerom sij hem **verlieten** (welck ongehouden te sijn) want seijde hij den Oever heeft voor desen geseijt alwaert dat wij de heeren **versochten** dat hij het sou afslaan en dede contrari en liet door een ander **versoeken** is na veel debatten besloten dat men sal nochmael tekenen en der **versocht** sijnde sal den **predikant** neffens een **ouderling** daer toe en den Oever de heren bij occasie **versoeken** om haer ende logijs te willen aennemen hier op Denis gehoort heeft den Oever nochmael afgevraecht of hij wel sou durven **verclaren** mocht gedacht te hebben hem ‘t profijt ‘t onttrecken hier op geantwoort den Oever ja daer op gaf Denis hem de hant, bekende qualijck gedaen te hebben dat hij sulck gevoelen van hem gehad had en sijn soo bevredicht.

2.

Nopende seker different tussen Jan Pauluszn en sijn vrou Zijke welcke met openbaere twist hadde opspraeck gegeven onder 't volck aengesprocken sijnde is de man gecompareert de vrou weijgerde en had haer dochter Ielleke gesonden bij den **predikant** vragende waerom sij in 't publijcq bestraffen van de jonge maecht in ongehoorsaemheijt over de ouders haer broederen had geraeckt, over welck importijn aenspraeke sij bestraft is.

Heeft daer na verthoont bewesen en belooft niet meer te sullen doen en is alsoo wellicht maer door meerder gevallen onrust tussen man en vrou om de corthijts der tijts, sijn bejide afgebleven van des **heeren** tafel.

3.

Grietie Ariens en Jenneke Lamberts hebben wedersijts getoont haer misnoegen ontrent malcanderen, dat de een den andere uijt betalen van schult niet had voldaan, gehoort sijnde eerst apart daarna in elks presentie is seecker accort getroffen, den vrede gemaect

4.

Is gesproken van de saeck van Aelbert de ...uijter en sijn huijsvrou van welcke gehandelt was in de laetste **vergadering** den 16 **januarij** waer in sij geclacht hadden over Philips Belaert en sijn vrou Caetie Echberts, dat hij namentlijk sijn vrou Catharijntie sou vernoech hebben na eenige tocht en scheltwoorden voorgevalle dat Aelbert Philips had gescholden voor een leugenaar, omdat hij overal van sijn armoede ging praeten, sich over Aelbert to.....ede had voorbij gaende niet willen eenigen tijt spreken, dan der seggende laet die spreken die root en beschaemt wiert Aelbert hier op seggende laet die root worden die een sac gestolen heeft en van de galge gecocht is, dat haer trij..... aentekende sijnde hij leugenachtich wel gij mij dat, andere seijde ick secht in 't gemeen ick noeme u niet en dese dingen uijt en breeet gehoort sijnde is besloten elck malcanderen foutenten voor te stellen en daer over te straffen en den vrede voor die tijt met malcanderen gemaect sijnde.

Heeft de kerkenraet geoordeelt datedie mochte schult gebleke niet sal gestraft worde is hieaen geschiet dat de **vergadering** haer wel soude een amende opleggen waerom ze den had geoordeelt soo int toekomende eijt diergelijcx gehoort wiert dat sij soude geven aen de armen 6 gulden een stuijver een groot kerckelijkesa....., hier op is de **vergaderinge** gescheijden den 7 april 1651.

Den 3 october 1651 na gedane

Visitatie der ledematen en daer op den 9 het **heijlig** avontmael gehouden aengenomen Adriaentie Leenders

Aengecomen met attestatie van Leijden, Sauwen Becker alhier.

Den 10 october na gedane

Visitatie der ledematen gehouden het **heijlig** avontmael aengenomen Adriaentie Leenders

Den 24 december 1651

Na gedane visitatie gehouden het **heijlig** avontmael aengenomen Dirxse Siberts met attestatie van Maessticht.

Sijn tot ouderlingen en diaken **vercoren** den **januarij** 1652 Theunis Croon ouderling uijt de Wercken, en Arien Jacobzn **van den** Heuvel diaken Werkendam blijvende in dienst Theunis Ariens van Doeveren, van den Oever diakenen blijvende ouderlingen Wouter Bastiaens, IJsbrant Ariens de Vries.

Gedaen rekeninge den 21 **januarij** 1652

Door Arien Willemzn diacon afgaende, is bevonden den ontfanck uijt de kerk rente en arm-
bussen de somme van – 1000 – 23 **gulden** 15 **stuijvers**.

Die uijtgift – 840 – 9 **penningen** blijktt meer ontfangen als uijtgegeven de som 183 **gulden** 4
stuijvers welcke somme Arien **voornoemt** heeft overgegeven aen Gerrit M van den Oever.

Aldus gesloten desen 21 **januarij** 1652

Joh. V.

Baltus Hendricxzn, ouderling
't merk van Teunis van Doeveren

Isbrands Adriaens
Gerardt M. van den Oever

Den eersten april 1652

gehouden het **heijlig** avontmael, nadat de visitatie door den **predicant** en Teunis Croon ouder-
ling was gedaen en sijn aengenomen tot leden, Lijntie Claes vrou van Bastiaen Daenen, en
Geertreu Teuwen vrou van Bastiaen Lambertzn.

Den 11 julij 1652

Sijn in de kerckenraet **vergadert** verschenen drie gecommiteerde soo van de **edele** magi-
straet als kerckenraet van Arnhem, en hebben de **vergaderingen** vertoont seecker beroep op
de **persoon** van Ds. **Johannes** Vregenius overwelck na vele debatten over wetersijde eijnde-
lick de **broederen** des kerckenraet hebben **versocht** dat sijn **edele** (aengesien sij 't beroep
voor goddelijck en wettelijck hielden noch een tijt van 3 maende soude bij blijven waer over
de classis tot Gorcum den 12 julij gehouden hebben geoordeelt en eijndelijck toegestaen dat
sijn **edele** **voornoemde** te h.....at die van aru hem sal worden toegevoecht aengesien de rede-
nen en haer **edele** bijgebracht van meerder gewicht wierden geoordeelt is deselve sijn **edele**
de classicaele dimissie toegestaen en verhandicht is **versocht** d.....eus als naestgese...n de
dimissie van de kerckenraet te bevorderen.